

การสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

สารนิพนธ์

ของ

เล เจิ่น หมาก ข่าย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

กุมภาพันธ์ 2553

การสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

สารนิพนธ์

ของ

เล เจิ่น หมาก ข่าย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

กุมภาพันธ์ 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

บทคัดย่อ

ของ

เล เจิ่น หมาก ข่าย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

กุมภาพันธ์ 2553

เล เจิ่น หมาก ขาย. (2553). การสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับ
นักศึกษาชาวเวียดนาม. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
รองศาสตราจารย์ ผกาศรี เย็นบุตร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะ
ไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม แล้วนำไปหาประสิทธิภาพแบบเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามประกอบด้วย
บทเรียน 5 บท ได้แก่ มวยไทย เครื่องดนตรีไทย การแสดงหุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัยดอกไม้สด การ
แกะสลักผักและผลไม้ ผู้วิจัยนำแบบเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวเวียดนาม ชั้น
ปีที่ 3 วิชาเอกภาษาไทย ปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัย
แห่งชาติโฮจิมินห์ จำนวน 10 คน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ได้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับ
นักศึกษาชาวเวียดนาม ที่มีประสิทธิภาพ 92.2/92.4 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่า แบบเรียนความรู้ทาง
วัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

THAI CULTURAL KNOWLEDGE TEXTBOOK CONTRUCTION ON THAI ART
FOR VIETNAMESE STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
LE TRAN MAC KHAI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Teaching Thai as a Foreign Language
at Srinakharinwirot University
February 2010

Le Tran Mac Khai. (2010). *Thai Cultural Knowledge Textbook Contruction on Thai Art for Vietnamese Students*. Master Project, M.A. (Teaching Thai as Foreign Language). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Pakasri Yenbutra.

This study was conducted with the purpose of constructing Thai Cultural Knowledge Textbook on Thai Art for Vietnamese Students to have the efficiency in accordance with the standard index 80/80.

Thai Cultural Knowledge Textbook on Thai Art for Vietnamese Students includes 5 lessons such as Thai Boxing, Thai Musical Instrument, Hun La-korn Lek Puppet Performer, Threading Malai from Flowers, Carving Fruits and Vegetables. The textbook was tried out with 10 third-year Thai major students in the academic year 2009 at Hochiminh City University of Social Sciences and Humanities.

The data analysis revealed that Thai Cultural Knowledge Textbook on Thai Art for Vietnamese Students attained the efficiency index of 92.2/92.4. The results of the study prove that Thai Cultural Knowledge Textbook on Thai Art for Vietnamese Students are efficient to be used in teaching.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษา
ชาวเวียดนาม ของ เล เจิ่น หมาก ขาย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทธเมตตา)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์พัชนี โชติกลีเสียว)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2553

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย

จาก

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้ความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ซึ่งได้ชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ทั้งในการสร้างแบบเรียนและการจัดทำสารนิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความเอาใจใส่อย่างดีของอาจารย์มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พัชนี โชติกลีแยร์ อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทธเมตตา ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทาง ที่ทำให้โครงร่างสารนิพนธ์สมบูรณ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พัชนี โชติกลีแยร์ รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งฤดี แผลงศรี ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการทดลอง ซึ่งอาจารย์ทั้งสามท่านได้สละเวลาอันมีค่าตรวจสอบ ให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเครื่องมือการทดลอง อันส่งผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ อาจารย์สุภัค มหาวรากร และคณาจารย์ทุกท่านในคณะมนุษยศาสตร์ ที่ให้ความรู้ ความเมตตา และกำลังใจแก่ผู้วิจัยซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้สึกอบอุ่นตลอดระยะเวลาที่ศึกษาปริญญาโท ณ ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในกองวิเทศสัมพันธ์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในระหว่างการศึกษาและการดำเนินการวิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์และนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์ ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และญาติมิตรทุกท่านที่ให้ทั้งความรัก ความห่วงใย และกำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ในการศึกษาปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และในการทำสารนิพนธ์เล่มนี้ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เล เจิ่น หมาก ขาย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารเกี่ยวกับแบบเรียน	6
ความหมายของแบบเรียน	6
ความสำคัญของแบบเรียน	7
ประโยชน์ของแบบเรียน.....	9
การสร้างแบบเรียน	10
งานวิจัยเกี่ยวกับแบบเรียน	12
เอกสารเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	15
ความหมายของวัฒนธรรม	15
ประเภทของวัฒนธรรม.....	16
องค์ประกอบของวัฒนธรรม.....	17
วัฒนธรรมไทย	17
ศิลปะไทย.....	19
งานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
การประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	30
การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียน	32
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
4 ผลการวิจัย	34
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ผลการสร้างแบบเรียน	34
ผลการหาประสิทธิภาพของแบบเรียน	35
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	39
ความมุ่งหมายของการวิจัย	39
ความสำคัญของการวิจัย	39
การดำเนินการวิจัย.....	39
สรุปผลการวิจัย	40
อภิปรายผล	41
ข้อเสนอแนะ.....	43
บรรณานุกรม	44
ภาคผนวก	49
ประวัติย่อผู้วิจัย	112

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เวลาดำเนินการทดลอง.....	32
2 คะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของผู้เรียน	35
3 ประสิทธิภาพกระบวนการของแบบเรียน.....	36
4 คะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแบบเรียน.....	37
5 ประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน และได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519 ได้มีการติดต่อกันหลายด้าน เช่น ด้านการทูต การค้า การศึกษา การท่องเที่ยว เป็นต้น โดยเฉพาะในด้านการค้า สองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศเวียดนามกลายเป็นแหล่งการลงทุนอยู่ในอันดับต้น ๆ ของนักธุรกิจชาวไทย โดยประเทศไทยเป็นประเทศเข้าไปลงทุนที่เวียดนามมากเป็นอันดับที่ 12 (“เวียดนาม” สนามการค้า - ลงทุน พลิกวิกฤตเป็นโอกาสของ ไทย. 2550: 20)

ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันไม่ว่าในด้านการค้าหรือด้านใดก็ตาม ภาษามีบทบาทอันสำคัญที่นำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นประชาชนทั้งชาวไทยและชาวเวียดนามจึงสนใจศึกษาภาษาของกันมากยิ่งขึ้น ที่ประเทศเวียดนามได้มีการเรียนการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยหลายแห่งทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศ สนับสนุนให้นักศึกษาเข้าเรียนหลักสูตรวิชาภาษาไทยทั้งที่ประเทศเวียดนาม และมาเรียนที่ประเทศไทยในระดับบัณฑิตศึกษา ในปี 2550 สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ นคร โฮจิมินห์ ได้ร่วมมือกันจัดโครงการสัมมนาการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยในประเทศเวียดนาม ผลของการสัมมนา คือ ได้หลักสูตรวิชาภาษาไทยสำหรับนักศึกษาในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ฉบับ พ.ศ.2550 ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฉบับดังกล่าว เห็นได้ว่า การเรียนการสอนภาษาไทยที่ประเทศเวียดนาม นอกจากจะให้ผู้เรียนมีความรู้และมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเน้นการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยควบคู่ไปด้วย ด้วยเหตุว่า ภาษาและวัฒนธรรมเป็นของคู่กัน การเรียนภาษาคือการเรียนวัฒนธรรมของภาษานั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวได้ว่า การชานาญภาษาใดภาษาหนึ่งจะเป็นเครื่องมือในการศึกษาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ในอีกด้านหนึ่ง การที่เข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติใดชนชาติหนึ่งจะช่วยให้การเข้าใจภาษา เข้าใจคนของชนชาตินั้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ

ทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2535: 10) ที่กล่าวว่า “ภาษาเป็นผลิตผลของวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และสามารถดัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มนุษย์ต้องใช้ภาษาในการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเป็นสื่อที่ใช้ในการสื่อสารกันระหว่างคนในกลุ่มสังคมเดียวกัน” นอกจากนี้ Brown (2000: 177-178) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษายังกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมไว้ว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและวัฒนธรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของภาษาเช่นเดียวกัน เราไม่สามารถแยกภาษาและวัฒนธรรมออกจากกันได้ ดังนั้น การรับรู้ภาษาที่สองก็เปรียบเหมือนการรับรู้วัฒนธรรมที่สองนั่นเอง การเรียนการสอนภาษาจึงละทิ้งวัฒนธรรมไม่ได้ เพราะ “ถ้าหากไม่สอนวัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วยแล้วก็เหมือนกับเราสอนสัญลักษณ์ที่ไม่มีความหมาย” (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. 2532: 16) นอกจากนี้ การเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษายังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน 4 ประการ คือ 1) เพิ่มพูนความสนใจในเรื่องของวัฒนธรรมเจ้าของภาษา 2) กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ 3) มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของชนชาติอื่น 4) เป็นการพัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายในวัฒนธรรมเจ้าของภาษาอย่างถูกต้อง (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. 2532 : 15; อ้างอิงจาก Aleen; & Vallette nd.)

ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันดังที่กล่าวมา จึงกล่าวได้ว่า ความรู้ด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สอง ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมจะนำไปสู่ความเข้าใจภาษาและเข้าใจคนที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ๆ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่ดีต่อการสื่อสารระหว่างกัน

วัฒนธรรมนอกจากจะแสดงให้เห็นวิถีชีวิต ยังแสดงให้เห็นความเชื่อ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมทั้งอดีตและปัจจุบัน การแสดงออกถึงความรู้สึกส่วนลึกภายในจึงเป็นลักษณะอันแท้จริงของคนในสังคมนั้น และสิ่งที่แสดงออกความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ประสบการณ์ของมนุษย์ ให้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมคือ ศิลปะ (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ. 2549) ศิลปะเป็นสิ่งแสดงวัฒนธรรมและอารยธรรมของมนุษย์ เนื่องจาก “ศิลปะเป็นสิ่งที่กลั่นกรองมาจากสติปัญญาของมนุษย์ ความนอบน้อมในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความรู้สึกที่ได้รับการบันดาลใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมหรือกลุ่มชน จึงสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมและความก้าวหน้าไปสู่อารยธรรมที่สูงขึ้นตามยุคสมัย” (วิทย์ พิณคันเงิน. 2547: 137) ศิลปะจึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ศิลปะไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย จึงแสดงให้เห็นความรู้สึกนึกคิด จิตใจของชาติไทยอย่างแท้จริง ความรู้เรื่องศิลปะไทยจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสำคัญสำหรับนักเรียนชาวต่างชาติที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมไทยอย่างถ่องแท้

ในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ครู หลักสูตร แบบเรียน ฯลฯ หนังสือเรียนนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เนื่องจาก บันลือ พฤกษ์วัน (2524) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า แบบเรียนเป็นเครื่องมือที่กะทัดรัด บรรจุเนื้อหาที่ได้จัดเป็นหมวดหมู่อย่างมีขอบเขตตามระเบียบแบบแผน เหมาะกับความรู้ของผู้เรียนในแต่ละชั้น สำหรับครู หนังสือแบบเรียนจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด ช่วยให้ครูจัดกิจกรรม ประสิทธิภาพสำหรับเด็ก นอกจากนั้นครูอาจมอบหมายกิจกรรมเพิ่มเติมให้เด็กมีโอกาสด้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การบ้าน ตอบคำถาม แบบฝึกหัด เป็นต้น สำหรับผู้เรียน แบบเรียนจะเป็นคู่มือที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการอ่าน จากนั้นอาจนำไปสู่การขยายประสบการณ์ของตนเองอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศในปัจจุบัน ได้พบแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศจำนวนมาก เช่น ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน แบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้น คู่มือฝึกพูดภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ฯลฯ เป็นต้น และพบว่าแบบเรียนให้ความรู้ทางวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศโดยตรงยังมีไม่มากนัก ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างแบบเรียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม เรื่อง ศิลปะไทย เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งในเรื่องนี้ สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธ์ (2549: 57) กล่าวว่า การลงมือทำและพัฒนาแบบเรียนด้วยตัวเองจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจแบบเรียนได้ถ่องแท้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาชาวเวียดนามจึงสนใจที่จะสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการเรียนรู้และการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม
2. เพื่อหาประสิทธิภาพแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นประโยชน์ต่อครูและนักศึกษาในอันที่จะเป็นสื่อการ

สอนสำหรับครูและช่วยให้นักศึกษาชาวเวียดนามเข้าใจวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะในด้านศิลปะไทย และนำไปสู่ความเข้าใจความเป็นไทยอย่างถูกต้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาชาวเวียดนาม ชั้นปีที่ 3 วิชาเอกภาษาไทย ปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์ จำนวน 10 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ประกอบด้วยเนื้อหา 5 บท ซึ่งแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของศิลปะไทยดังต่อไปนี้

บทที่ 1 มวยไทย

บทที่ 2 เครื่องดนตรีไทย

บทที่ 3 การแสดงหุ่นละครเล็ก

บทที่ 4 การร้อยมาลัยดอกไม้มัด

บทที่ 5 การแกะสลักผักและผลไม้

เหตุผลที่ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาแบบเรียน 5 บทข้างต้นในการสร้างแบบเรียน เรื่อง ศิลปะไทย เนื่องจาก เนื้อหาของบทเรียนจะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทยที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นด้วยความสวยงาม ประณีต อ่อนโยนทั้งแง่รูปธรรมและนามธรรม และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังเป็นมรดกของชาติไทยที่ได้สืบทอดและเผยแพร่จากรุ่นสู่รุ่นเป็นเวลานาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม เป็นแบบเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยบทเรียน 5 บท ได้แก่ มวยไทย เครื่องดนตรีไทย การแสดงหุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัยดอกไม้มัด การแกะสลักผักและผลไม้

2. ประสิทธิภาพของแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม หมายถึง ผลการประเมินตามเกณฑ์ที่จะใช้พิจารณาตัดสินประสิทธิภาพของแบบเรียน โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดท้ายบทแต่ละบทของแบบเรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำบททดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนครบ 5 บท โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน วัฒนธรรม และศิลปะไทย
2. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง
3. สร้างเครื่องมือการทดลอง เช่น แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย แบบประเมินประสิทธิภาพ และแบบทดสอบ
4. นำเครื่องมือการทดลอง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อแก้ไขปรับปรุง
5. นำแบบเรียน แบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 1 คน และ 3 คน ตามลำดับ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง
6. นำแบบเรียนสมบูรณ์แบบไปทดลองหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน
7. วิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับแบบเรียน

1.1 ความหมายของแบบเรียน

กูด คาร์เตอร์ วิกเตอร์ (Good, Carter Victor. 1973: 605) ได้นิยามแบบเรียน (textbook) ไว้ว่า 1) เป็นหนังสือต่าง ๆ ที่ได้ใช้ในการสอน 2) เป็นหนังสือที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาใดวิชาหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ในการเรียนรู้ เนื้อหาของหนังสือได้จัดลำดับอย่างมีระบบ และเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับการเรียนการสอน

โรนตรี ดีเรก (Rowntree, Derek. 1981: 320) กล่าวถึงแบบเรียนว่า แบบเรียนเป็นหนังสือที่ประกอบเนื้อหาหลักของวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งอาจแบ่งเป็นส่วน ๆ เช่น คำอธิบาย คำสรุป คำศัพท์ต่างๆ จุดมุ่งหมาย ตัวอย่างการใช้คำศัพท์ และแบบฝึกสำหรับนักเรียน เป็นต้น

ประภาศรี สีหอำไพ (2524: 44) ให้ความหมายของหนังสือแบบเรียนว่า หนังสือแบบเรียน คือ หนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักสูตร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการออกใบอนุญาตกำหนดให้เป็นหนังสือที่ใช้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ เนื้อหาของแบบเรียนได้เรียบเรียงไว้อย่างมีระเบียบ และมีความง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเสนอแนะและแบบฝึกหัดประเมินผลตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอนอีกด้วย

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 111) ได้กล่าวถึงแบบเรียนไว้ว่า แบบเรียน คือ หนังสือที่ใช้สอนเป็นหลักในวิชาที่เรียนของเด็กแต่ละระดับชั้น หนังสือแบบเรียนจะต้องมีการจัดลำดับเนื้อเรื่องให้เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อเป็นอุปกรณ์การเรียนอันสำคัญสำหรับวิชาที่กำหนดให้

อัมพร แก้วสุวรรณ (2527: 4) ได้กล่าวถึงแบบเรียนว่า หนังสือแบบเรียนหรือแบบเรียน หมายถึง หนังสือบังคับเรียนตามหลักสูตรแต่ละระดับ แต่ละชั้นเรียน ดังนั้น ในชั้นหนึ่ง ๆ จึงมีหนังสือที่กำหนดไว้ให้สำหรับเป็นแบบเรียนอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น แบบเรียนสังคมศึกษา แบบเรียนวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

จินตนา ไบกาชุย (2536: 38 - 39) ได้สรุปเกี่ยวกับหนังสือเรียนว่า หนังสือเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาทุกข้อตามหลักสูตรอย่างถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เหมาะสมกับผู้เรียนหรือผู้ใช้ สอดคล้องกับจุดประสงค์

วาริ ธีระจิตร (2531: 20) ได้สรุปความหมายของแบบเรียนว่า แบบเรียน คือ หนังสือที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว โดยครูนำมาใช้เป็นหลักในการสอนและนักเรียนจำเป็นต้องใช้เรียนนั่นเอง

อุดม สุภายศ (2541) ได้กล่าวถึงแบบเรียนไว้ว่า หนังสือเรียนหรือแบบเรียน หมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ให้ใช้สำหรับการเรียน มีเนื้อหาสาระถูกต้อง ตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรแต่ละวิชา ซึ่งมีลักษณะเป็นเล่มหรือเป็นชุดก็ได้

ชนินทร์ชัย อินทิตราภรณ์; และ สวิทย์ หิรัณยกาณต์ (2548: 623) ได้นิยามแบบเรียนว่า แบบเรียนหรือตำราเรียน คือ หนังสือที่นักเรียนหรือนักศึกษาจะต้องใช้ประกอบการเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่งตลอดปีการศึกษา หรือตลอดภาคเรียนก็ได้ แบบเรียนหรือตำราเรียนนี้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีผลต่อความสัมฤทธิ์ภาพในด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือเรียนหรือแบบเรียน คือ สื่อการเรียนการสอนที่มีการจัดเนื้อหาอย่างมีระบบ ถูกต้อง เหมาะสมกับระดับชั้น ตรงกับจุดประสงค์ของวิชาและหลักสูตร

1.2 ความสำคัญของแบบเรียน

โกชัย สาริกบุตร (2520: 10) กล่าวว่า แบบเรียนมีความสำคัญในแง่สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งหรือเป็นคู่มือในเรื่องต่อไปนี้

1. แบบเรียนเป็นแหล่งข้อมูลที่จะให้เนื้อเรื่องและคำตอบปัญหาต่าง ๆ อย่างมีขอบเขตในรายวิชานั้น ๆ และเหมาะกับระดับความรู้ของผู้เรียนในชั้นนั้น
2. แบบเรียนเป็นแหล่งสำหรับตรวจสอบผลการทดลอง กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีต่าง ๆ ว่าตรงกับผลการทดลองจริง หรือตรงกับแหล่งอื่นหรือไม่
3. แบบเรียนเป็นแหล่งกิจกรรม เป็นคู่มือแนะแนวทางให้เกิดการศึกษาสอบสวน หรือค้นคว้าทดลอง แต่แบบเรียนก็เฉลยและบอกผลการทดลองไว้แล้ว
4. แบบเรียนมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือที่กะทัดรัด ช่วยสรุป ช่วยย้ำ ความรู้ความเข้าใจอย่างมีระเบียบ ทั้งยังมีกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดเสริมสร้างความเข้าใจให้พัฒนาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามระดับชั้นเรียน

5. แบบเรียนเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ช่วยสร้างความคิดอันดับแรกอันทำให้นักวิชาการหลายท่าน เกิดแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์หนังสืออย่างอื่นติดตามออกมาอย่างเช่น หนังสือคำแนะนำการใช้แบบเรียน เล่มนั้น หนังสือคู่มือแบบเรียนเล่มนั้น หนังสือแบบฝึกหัดประกอบแบบเรียนเล่มนั้น หนังสือวิจารณ์ แบบเรียนเล่มนั้นและหนังสืออ่านประกอบหรืออ่านเพิ่มเติมที่ให้เนื้อหาละเอียดขึ้นไปอีก

อัมพร แก้วสุวรรณ (2527: 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนในระบบการศึกษาไว้ว่า

1. แบบเรียนช่วยให้เกิดการฝึกทักษะ ในการเรียนภาษา การฝึกทักษะการฟัง การอ่าน การ พูดและการเขียน เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอยู่เสมอ การกล่าวซ้ำซ้ำ ทวน เพื่อเพิ่มเติมให้ผู้เรียนชัดเจนในการใช้ ภาษาที่เป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น กิจกรรมทั้งหมดนี้ครูจะสามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้นเมื่อใช้แบบเรียนเป็น เครื่องช่วยในการเรียนและเพื่อการศึกษเพิ่มเติม

2. แบบเรียนเป็นส่วนของการเสริมสร้างความคิดและกระตุ้นให้เกิดความสนใจ อยากที่จะ ศึกษาหาความรู้ต่อไป

3. แบบเรียนเป็นเสมือนคู่มือการเรียนของนักเรียน และเป็นคู่มือการสอนของครู

4. แบบเรียนเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนให้แก่ครู

5. แบบเรียนเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนได้ประเมินผลตนเองและครูได้ประเมินผลการสอนจาก การทำงานของนักเรียนด้วย

บราว, เจมส์ (Brown, James W. 1973: 403) สรุปความสำคัญของแบบเรียนว่า

1. แบบเรียนช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตามกำลังความสามารถของตนเองโดยเริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียน สนใจ และสามารถเลือกเรียนคนละสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน

2. ถ้าเปรียบเทียบกับสิ่งพิมพ์อื่น ๆ แบบเรียนสามารถใช้แล้วใช้อีก และมีราคาถูก นอกจากนั้น แบบเรียนยังประกอบด้วยรูปภาพ ตาราง แผนที่ รูปการ์ตูน และสิ่งอื่น ๆ อีกด้วย ดังนั้น แบบเรียนเป็นตัวเลือกที่ไม่แพง เหมาะแก่ผู้เรียน

3. แบบเรียนเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยสร้างกิจกรรมการเรียน ให้ประสบการณ์การอ่าน และให้คติ นิยมใหม่ นอกจากนั้น ยังทำให้การเรียนการสอนมีมาตรฐานเดียวกัน

4. แบบเรียนช่วยให้ผู้เรียนอ่าน เรียนรู้ หาหลักฐานเพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. แบบเรียนช่วยปรับปรุงทักษะของครู และแนะนำวิธีแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการ เรียนการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แบบเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก แบบเรียนเป็นแหล่งข้อมูล ความรู้สำหรับผู้เรียน และเป็นเครื่องมือสำหรับครูในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียน

1.3 ประโยชน์ของแบบเรียน

หทัย ต้นหยง (2527: 33) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียนในด้านทั่วไปและด้านครูผู้สอนไว้ว่า

1. ประโยชน์ทางด้านทั่วไป

1.1 หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่ใช้อ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือทั่ว ๆ ไป

1.2 หนังสือเรียนก็คล้ายกับห้องสมุดเคลื่อนที่ ที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ได้ตาม

ต้องการ

1.3 หนังสือเรียนทุกเล่มให้ทั้งสาระความรู้และความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน

1.4 หนังสือเรียนให้ข้อมูลความรู้ที่แน่นอน มีหลักฐานอ้างอิงเชื่อถือได้มากกว่าหนังสือ

ประเภทอื่น ๆ

1.5 หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่หาได้ง่าย และราคาถูกกว่าหนังสือประเภทอื่น เพราะมี

มาตรฐานในการผลิตและการควบคุมราคาสินค้า

2. ประโยชน์ทางด้านครูผู้สอน

2.1 หนังสือเรียนเป็นสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะออกแบบประสงค้อย่างหนึ่ง

2.2 หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือหรือวัสดุหลักสูตรที่ครูสามารถใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่

หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างแม่นยำถูกต้อง

2.3 หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตของเนื้อหาสาระของบทเรียน

2.4 หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูสามารถวางจุดประสงค์ในการสอน โดยเฉพาะจุดประสงค์

เฉพาะวิชาได้เป็นอย่างดี

2.5 หนังสือเรียนช่วยเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้

2.6 หนังสือเรียนสามารถช่วยแก้ปัญหาในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน ซึ่งสามารถใช้แทนแผนการสอนได้เป็นอย่างดี

2.7 หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาที่สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอนประเภทอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

3. ประโยชน์ทางด้านตัวผู้เรียน

- 3.1 หนังสือเรียนเป็นคู่มือการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่ง
- 3.2 หนังสือเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของประสบการณ์จากบทเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 3.3 หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมตัวเพื่อจะเรียนบทเรียนต่อไป
- 3.4 หนังสือเรียนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี
- 3.5 หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนได้อย่างกว้างขวาง
- 3.6 หนังสือเรียนเป็นสื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับการดูแลการศึกษาเล่าเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี
- 3.7 หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัด คำถามข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 3.8 หนังสือเรียนช่วยแก้ปัญหาภาวะขาดแคลนหนังสืออ่านสำหรับเด็กได้เป็นอย่างดี
- 3.9 หนังสือเรียนในยุคปัจจุบันส่งเสริมให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจ น่าอ่าน เช่น มีภาพประกอบแปลก ๆ สีสดใสสวยงาม มีเนื้อหาที่เสริมด้วยนิทาน บทเชิงคติ เพื่อให้บทเรียนน่าสนใจ น่าเรียน ไม่เบื่อหน่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แบบเรียนมีประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้เรียนและผู้สอน สำหรับผู้เรียน แบบเรียนเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้ สำหรับผู้สอน แบบเรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การสอนดำเนินได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

1.4 การสร้างแบบเรียน

โกชัย สาริกบุตร (2520) ได้กล่าวถึงกระบวนการ 5 ขั้นตอน สำหรับเป็นข้อคิดในการสร้างและการวิเคราะห์แบบเรียนไว้ว่า

1. ขั้นที่ 1 ข้อควรคำนึงถึงก่อนสร้างแบบเรียน เช่น ประสบการณ์ของผู้เขียน แบบเรียนวิชาใดชั้นใด ใช้เวลาเรียนเท่าไร ความมุ่งหมายทั่วไปและความมุ่งหมายของวิชานั้น ประสบการณ์ของนักเรียนจิตวิทยาพัฒนาการ แบบเรียนสำหรับเพศหญิง เพศชาย หรือแบบเรียนสำหรับคนทั่วไป สภาพสังคมโดยส่วนรวม สภาพสังคมเฉพาะถิ่น
2. ขั้นที่ 2 ข้อควรคำนึงถึงเมื่อลงมือสร้างแบบเรียน เช่น สอนอะไร สอนใคร เสนอเนื้อหาทั่วไปหรือเนื้อหาเฉพาะสาขา ปริมาณเนื้อหามากน้อยแค่ไหน จะให้สาระละเอียดหรือสรุป ขึ้นต้นหรือขั้นสูง

ต้องการให้ผู้เรียนเกิดอะไรขึ้น เรียนรู้แล้วจะเกิดประโยชน์เฉพาะตัวหรือส่วนรวม ทดลองใช้บทเรียนเสียก่อนแล้วจึงบรรจุลงในเล่มจริงต่อไป

3. ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์แบบเรียนตลอดเล่ม เช่น เนื้อเรื่องมีการจัดหมวดหมู่ และเรียงลำดับสารัตถะของเนื้อหาควรนำเสนออย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาษานำไปสู่ความเข้าใจอันถูกต้อง เนื้อหาตอบสนองความมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างครบถ้วน ค่านิยมที่ปรากฏในเรื่องควรเป็นสิ่งที่คัดเลือกแล้ว เนื้อหามีการอ้างอิงหลักฐานอย่างถูกต้อง เมื่อจบแต่ละบท แต่ละเรื่องควรมีกิจกรรมเสนอแนะ เมื่อจบแต่ละบทหรือแต่ละเรื่องควรมีการวัดผลนักเรียน

4. ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมส่วนประกอบ เช่น ภาพประกอบ ส่วนเสริมวิชาการโดยตรง ได้แก่ ตาราง แผนภูมิ แผนที่ เป็นต้น สอดสีสวยงาม รูปเล่มกะทัดรัด กระดาษดีพอสมควร ตัวพิมพ์ชัดเจน ถูกต้อง รักษารูปแบบของการเขียนผลงานทางวิชาการ

5. ขั้นที่ 5 การประเมินผลแบบเรียน

5.1 ประเมินคุณค่าส่วนประกอบทางด้านความรู้ เช่น เสนอเนื้อหาที่เป็นประเด็นสำคัญ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิชา เนื้อหาทันสมัย ให้ความรู้เป็นกลาง แนะนำเครื่องมือสำหรับครูและสื่อสำหรับนักเรียน

5.2 ประเมินคุณค่าส่วนประกอบทางด้านเชาวน์ปัญญา เช่น สร้างพื้นฐานให้นักเรียนรู้จักคิด ให้ใช้ความคิดยิ่งกว่าความจำ ให้มีโอกาสตัดสินใจ ให้มีโอกาสสนับสนุนหรือคัดค้าน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับความรู้ เร่งเร้าให้อยากรู้ อยากเห็นต่อไป

วาริ ธีระจิตร (2531: 26-27) ได้สรุปสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเขียนหนังสือแบบเรียนไว้ 3 ประการ คือ

1. ด้านเนื้อหา : แบบเรียนควรมีเนื้อหาสอดคล้องและตรงตามหลักสูตร ไม่เน้นข้อเท็จจริงจนเกินไป อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน มีวิธีนำเสนอที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับความรู้ใหม่

2. ด้านวิธีการ : ควรมีการจัดทำที่รอบคอบ เสนอนะกิจกรรมหลาย ๆ แบบ เพื่อเสริมสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดี เช่น

2.1 คำถามและกิจกรรมท้ายบท จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ได้ฝึกฝนและนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์

2.2 การจัดลำดับและวิธีนำเสนอเนื้อหาต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

2.3 การตั้งชื่อเรื่องแต่ละบท ตอน ควรชัดเจน กะทัดรัด น่าสนใจ ตรงกับเนื้อหาของเรื่อง

3. ด้านรูปแบบ : จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ จึงต้องคำนึงถึง

3.1 ขนาดของหนังสือ : ควรสะดวกต่อการเปิดอ่าน เหมาะกับช่วงมือของผู้ใช้

3.2 ความหนาของหนังสือ : ควรเหมาะกับระดับชั้น แต่ขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อหาใน

แบบเรียน

3.3 ปกหนังสือ : ควรมีความสวยงาม ชวนอ่าน

3.4 ขนาดตัวพิมพ์ : ต้องเหมาะกับสายตาของผู้เรียนแต่ละวัย แต่ละระดับชั้น

3.5 การใช้ภาษา เช่น พยัญชนะ วรรณยุกต์ ต้องถูกหลักไวยากรณ์

3.6 ภาพประกอบ : ควรตรงกับเนื้อเรื่อง มีความชัดเจน มีขนาดเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ก่อนที่จะสร้างแบบเรียน ผู้สร้างแบบเรียนต้องศึกษาผู้เรียนอย่างละเอียดเพื่อวางขอบเขตของเนื้อหาให้เหมาะสม ในการสร้างแบบเรียน ควรคำนึงถึงรายละเอียดของเนื้อหา เช่น การจัดหมวดหมู่ ลำดับ วิธีนำเสนอ ความสอดคล้องของเนื้อหา เป็นต้น นอกจากนั้น ควรให้ความสำคัญแก่รูปแบบของแบบเรียน เช่น ขนาดและความหนาของหนังสือ ปกหนังสือ ภาพประกอบ ขนาดตัวอักษร เป็นต้น หลังจากนั้นต้องมีการประเมินคุณภาพของหนังสือแบบเรียน

2. งานวิจัยเกี่ยวกับแบบเรียน

จิรภา มาลัยธรรม (2541) ได้สร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้า เรื่อง “อนุรักษสิ่งแวดล้อม” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบเรียนประกอบด้วยบทเรียน 10 เล่ม ได้แก่ รักธรรมชาติ รักป่า น้ำเป็นพืชชีวิตมีภัย น้ำใจแก้ไขน้ำเสีย วงเวียนวารี ปลูกป่าปลูกชีวิต ไซค์ดีที่ยังมีลมหายใจ อากาศสดใส ใฝ่ใจกายเป็นสุข อากาศเสียชีวิตสั้น เรือนกระเจก เจ้าตัวร้อนหนาว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง จำนวน 30 คน ผู้วิจัยได้ทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจประสิทธิภาพรายบุคคลโดยนำสื่อแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าทั้ง 10 เล่มไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน เพื่อรวบรวมปัญหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับแบบเรียนในเรื่องความเหมาะสมของภาษา เนื้อเรื่อง ความชัดเจนของภาพ ความสอดคล้องของภาพและเนื้อหา แบบทดสอบท้ายเล่ม เวลาที่ใช้ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วให้นักเรียนศึกษาแต่ละเล่มโดยครูแนะนำชี้แจงวัตถุประสงค์ในการอ่านให้นักเรียนทราบ จากนั้นสังเกตพฤติกรรมขณะอ่าน จับเวลา สนทนา ชักถามข้อบกพร่องของแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้า จึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทและแบบทดสอบหลังเรียน ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าโดยนำแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าที่ปรับปรุงแล้วจากครั้งที่ 1 ไป

ทดลองกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องโดยใช้วิธีการเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 หลังจากการทดลองครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบเรียนเล่มเล็ก ลอยฟ้าให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปทดลองภาคสนาม ครั้งที่ 3 เป็นการทดลองภาคสนามโดยนำแบบเรียน เล่มเล็กลอยฟ้าที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจากครั้งที่ 2 ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพของ แบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้า เรื่อง “อนุรักษสิ่งแวดล้อม” มีประสิทธิภาพ 86.57 / 84.25 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างหลัง ทดลองสอนโดยการแบบเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชุดิมา จิตรบุรณ์ (2548) ได้สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ประกอบด้วย 5 เล่ม ได้แก่ เมฆน้อยหลงทาง สามผู้เฒ่า เศรษฐีเจ้าปัญญา ผึ้ง อันธพาล และลูกกตัญญู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวรรณวิทย์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากประชากร จำนวน 3 ห้องเรียน จับฉลากเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน ผู้วิจัยได้ทดสอบประสิทธิภาพของ แบบเรียน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจประสิทธิภาพรายบุคคล เพื่อรวบรวมปัญหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับ แบบเรียนในเรื่องความเหมาะสมของภาษา เนื้อเรื่อง ความชัดเจนของภาพ เป็นต้น และนำไปแก้ไข ในการ ทดลอง ครูจะเป็นคนแนะนำชี้แจงวัตถุประสงค์ในการอ่านให้นักเรียนทราบ นากนั้นสังเกตพฤติกรรมขณะ อ่าน จับเวลา สนทนา ชักถามข้อบกพร่องของแบบเรียนเล่มเล็กในแต่ละเล่มแล้วจึงให้นักเรียนทำ แบบทดสอบท้ายบทเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ในการทดลองครั้งที่ 2 เป็นการ ตรวจทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนโดยการทดลองกับนักเรียนจำนวน 10 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของ แบบเรียนและปรับปรุงแก้ไขโดยวิธีการเดียวกับครั้งที่ 1 ในการทดลองครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นการทดลองกับ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากครั้งที่ 2 แล้ว ครูสอนด้วย แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจบลงแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายเล่มในแต่ละเล่มเพื่อนำไปใช้ในการ หาประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ 80/80 (เป็นคะแนน 80 ตัวแรก) หลังสอนด้วยแบบเรียนเล่ม เล็กเชิงวรรณกรรมครบทั้ง 5 เล่มแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียนโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วบันทึกคะแนนหลังเรียน (เป็นคะแนน 80 ตัวหลัง) ผลของการ วิจัยพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 5 เล่มมีประสิทธิภาพ 82.00 – 89.67 / 87.60

อารีย์ลักษณ์ พันธุ์เขียน (2549) ได้สร้างบทเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับผู้หนีภัยจากการสู้รบ ชาวกระเหรี่ยงแดง ซึ่งประกอบด้วย 10 บทเรียน ได้แก่ การแนะนำตัวเอง การซื้อของและการต่อรองราคา การถามทิศทาง การไปโรงพยาบาล การขึ้นรถ การถามเกี่ยวกับครอบครัว การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ไทย การ

สัมภาษณ์งาน การสั่งอาหารและเครื่องดื่ม การถามเกี่ยวกับรสชาติอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวกระเหรี่ยงแดง จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยจากการสู้รบบ้านใหม่ในสอย (SITE 1) ตำบลปางหมู อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน หลังจากที่ได้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย บทเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวกระเหรี่ยง แผนการสอน แบบประเมินการแสดง บทบาทสมมุติ แล้วเสร็จและผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนโดยการสอนด้วยบทเรียนภาษาไทยเบื้องต้นที่สร้างมา ในการสอน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียน และให้ผู้เรียนทำการทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินการแสดง บทบาทสมมุติ การวิจัยพบว่าผู้เรียนสามารถได้ร้อยละของค่าเฉลี่ยของแบบประเมินบทบาทสมมุติระหว่างเรียนเท่ากับ 65.00 และร้อยละของค่าเฉลี่ยของแบบประเมินบทบาทสมมุติหลังเรียนเท่ากับ 74.75 นอกจากนั้น จากผลการวิจัยยังพบว่า ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน และต้องการเรียน ภาษาไทยในระดับสูงกว่าระดับเบื้องต้น

นิตยา วิจาระนันท์ (2551) ได้สร้างแบบเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย เรื่องการทำบุญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยบทเรียนการทำบุญ 6 บท ได้แก่ ทำบุญตักบาตร ทำบุญถวายสังฆทาน ทำบุญเลี้ยงพระ ทำบุญปล่อยนกปล่อยปลา ทำบุญทอดกฐิน ทำบุญทอดผ้าป่า หลังจากที่ได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย แบบเรียน แบบทดสอบ และแผนการสอน แล้วเสร็จแล้วผู้วิจัยดำเนินการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาโดยการทดลองทั้งหมด 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 เป็นการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ จำนวน 1 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบเรียนและนำไปปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจสอบแนวโน้มของประสิทธิภาพแบบเรียน โดยให้ผู้เรียนซึ่งเป็นชาวต่างประเทศจำนวน 3 คนลองใช้แบบเรียนและทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยสังเกต ซักถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับแบบเรียนเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำไปแก้ไข ครั้งที่ 3 เป็นการนำแบบเรียนที่ปรับปรุงแล้วจากครั้งที่ 1 และ 2 ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียน ผลการวิจัยพบว่า แบบเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.70 / 84.80 และผู้เรียนด้วยบทเรียนดังกล่าวมีความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เงิน เกิม ฐู (2552) ได้สร้างชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวเวียดนาม เรื่อง “วันสำคัญของไทย” ซึ่งประกอบด้วยชุดการสอน 5 ชุด ได้แก่ วันสงกรานต์ วันพืชมงคล วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง และวันพ่อแห่งชาติ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาว

เวียดนามเรื่อง “วันสำคัญของไทย” ที่มีประสิทธิภาพ 87.9/84 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนชุดการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวเวียดนามเรื่อง “วันสำคัญของไทย” สามารถนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เอกสารเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม

3.1 ความหมายของวัฒนธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปี พ.ศ. 2542 (2546: 1058) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมหมายถึง สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ

สมชัย ใจดี (2542: 8) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมหมายถึงการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้า และศีลธรรมของประชาชน

สุพัตรา สุภาพ (2543: 101) ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิดและการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนถึงความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

วรวิธ สุวรรณฤทธิ์ (2549: 47) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมหมายถึงทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นมา นับตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ศิลปะ จริยธรรม ตลอดจนถึงวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ เนื่องจากว่าการที่จะอยู่ในโลกนี้ มนุษย์ต้องรู้จักเอาประโยชน์จากธรรมชาติ รู้จักควบคุมความประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมเดียวกัน

พวงผกา คุโรวาท (2549: 41) ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้จิตใจ กาย วาจา ของคนเจริญงอกงาม มีจิตใจสูงขึ้นดีขึ้น หรือวิถีทางในการดำเนินชีวิตแห่งชุมชนใด ชุมชนหนึ่ง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือประเทศใดประเทศหนึ่งให้มีระเบียบแบบแผนที่ดีงามจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วัฒนธรรมเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การดำรงชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่งให้มีระบบแบบแผนที่ดีงาม

3.2 ประเภทของวัฒนธรรม

การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับพื้นฐานความคิด ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์โอเดียนสโตร (2456: 107) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ หรือวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม (Material Culture) เป็นวัฒนธรรมที่สามารถสัมผัสได้ มีรูปร่าง หรือเป็นสิ่งของต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต เช่น โต๊ะอาหาร ถ้วย ชาม รถ เครื่องจักรกล เครื่องดนตรี เป็นต้น

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ หรือวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม (Non-material Culture) เป็นวัฒนธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ ได้แก่ ความเชื่อ อุดมการณ์ ค่านิยม ศีลธรรม ธรรมเนียมประเพณี ภาษา เป็นต้น

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 (อ้างอิงจาก วรวิธ สุวรรณฤทธิ์. 2549) แบ่งวัฒนธรรมได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. คติธรรม (Moral Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักของการดำเนินชีวิตในสังคม และส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจ โดยเน้นทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากว่ามนุษย์เราสามารถอยู่ในสังคมเดียวกันได้ก็ต้องรู้จักใช้สติปัญญาในทางที่ถูกที่ควร เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความรักใคร่สามัคคีในกลุ่ม มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ครอบครัวจนถึงส่วนรวม ดังนั้นวัฒนธรรมทางด้านคติธรรมจะทำให้มนุษย์มีความสมบูรณ์และสามารถอยู่ในสังคมได้

2. เนติธรรม (Legal Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสังคมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าสำคัญเท่าเทียมกันกับกฎหมาย ถ้าสมาชิกในสังคมยอมปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ยึดมั่นในคุณธรรมและศีลธรรม กฎหมายคงไม่จำเป็นต้องใช้เพื่อปกครองสังคม แต่ด้วยเหตุว่ามนุษย์เรามีความรู้ความฉลาดมากขึ้น จึงหลีกเลี่ยงกฎหมายของตนเอง ดังนั้นต้องมีทั้งกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อควบคุมและปิดช่องว่างของกฎหมาย

3. วัตถุธรรม (Material Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุเครื่องมือเครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น เกี่ยวกับอาหารการกิน การแต่งกาย บ้านเรือน ศิลปวัตถุ เป็นต้น

4. สหธรรม (Social Culture) เป็นวัฒนธรรมทางสังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักปฏิบัติต่างๆ ในสังคม เพื่อให้มนุษย์เราอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ได้แก่ มารยาทในการรับแขก มารยาทในการรับประทานอาหาร การไปงานสังคมต่าง การติดต่อจดหมาย การทำตนให้เป็นผู้รู้จักกาลเทศะ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับพื้นฐานความคิด ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์โอเดียนสโตรแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ วัฒนธรรมทาง

วัตถุ และวัฒนธรรมทางจิตใจ และพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ คติธรรม เนติธรรม วัตถุธรรม สหธรรม

3.3 องค์ประกอบของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. องค์วัตถุ (Instrumental and Symbolic objects) คือ วัฒนธรรมวัตถุที่สามารถสัมผัส จับต้องได้และมีรูปร่าง ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งก่อสร้างต่างๆ ผลิผลของมนุษย์ในทางศิลปกรรม เช่น ภาพเขียน รูปปั้น เป็นต้น และส่วนที่ไม่มีรูปร่างแต่เป็นเครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ เช่น ภาษา ตัวเลข มาตรา ชั่ง ตวง วัด

2. องค์การ (Association or Organization) คือ กลุ่มที่ได้ตั้งขึ้นอย่างมีระเบียบและระบบ มีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับ มีวิธีการดำเนินงานอย่างมีระบบและมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน เช่น ครอบครัว (กลุ่มเล็กที่สุด) สภาภาษา วัด สหประชาชาติ (องค์การใหญ่ที่สุด)

3. องค์พิธีการ (Usage) คือ ขนบธรรมเนียมที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น พิธีกรรมต่างๆ ตั้งแต่เรื่องการเกิด บวช หมั้น แต่งงาน ตาย รวมถึงพิธีการแต่งกายและรับประทานอาหาร โดยพิธีการเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสภาพของสังคม

4. องค์คติ (Concepts) หมายถึง ความเชื่อ ความคิด ความเข้าใจตลอดจนถึงอุดมการณ์ต่างๆ ทศนคติ การยอมรับในสิ่งถูกผิด สมควรหรือไม่สมควร ซึ่งแล้วแต่กลุ่มชนใดจะใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจ หรือเป็นเครื่องวัดสภาพแวดล้อมของตน เช่น ความเชื่อในเรื่องผัวเดียวเมียเดียว ความเชื่อในเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ องค์วัตถุ องค์การ องค์พิธีการ และองค์คติ

3.4 วัฒนธรรมไทย

ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ (2546: 109) ได้กล่าวถึงที่มาของวัฒนธรรมไทยว่า วัฒนธรรมไทยมีที่มาจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่มและอุดมสมบูรณ์ด้วยแม่น้ำลำคลอง คนไทยได้ใช้น้ำในแม่น้ำลำคลองเพื่อดำรงชีวิตและทำงานเกษตร ดังนั้นคนไทยจึงมีหลายประเพณีที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำลำคลอง เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีแข่งเรือ เป็นต้น

2. ระบบการเกษตรกรรม สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม (Agrarian Society) คนไทยส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตผูกพันกับระบบเกษตรกรรม ดังนั้นระบบเกษตรกรรมจึงเป็นที่มาของวัฒนธรรมไทยหลายประการ เช่น ประเพณีขอฝน ประเพณีลงแขก และการละเล่นเต้นกำรำเคียว เป็นต้น

3. ค่านิยม (Values) กล่าวได้ว่า ค่านิยมมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิดและค่านิยมบางอย่างได้กลายเป็นแกนของวัฒนธรรมไทย

4. การเผยแพร่ทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion) วัฒนธรรมของแต่ละสังคม แต่ละชนชาติไม่เหมือนกัน การที่วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งมีอิทธิพลต่ออีกสังคมหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม วัฒนธรรมภายนอกซึ่งได้เผยแพร่เข้ามาในสังคมไทยมีดังต่อไปนี้

4.1 ศาสนาพราหมณ์ ได้เผยแพร่เข้ามาในสังคมไทย โดยผ่านทางเขมร อินเดียเซีย และมลายู อันเป็นที่มาของประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีอาบน้ำในพิธีต่างๆ ได้แก่ อาบน้ำในพิธีปลงศพ อาบน้ำในพิธีโกนจุก อาบน้ำในพิธีการแต่งงาน เป็นต้น

4.2 พระพุทธศาสนา ได้เผยแพร่เข้ามาในสังคมไทยโดยผ่านทางประเทศจีน พม่า และลังกา พระพุทธศาสนาได้เป็นศาสนาประจำชาติไทย และผูกพันกับชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย ประเพณีสำคัญทางศาสนา ได้แก่ การทอดกฐิน การบวชนาค การแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น

4.3 วัฒนธรรมตะวันตก ได้หลั่งไหลเข้ามาในสังคมไทย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความสะดวกรวดเร็วของการติดต่อสื่อสารคมนาคมและสื่อมวลชน วัฒนธรรมตะวันตกที่ได้เผยแพร่เข้ามา ได้แก่ การสั่นฝ่ามือ (shake hand) การกีฬา และการแต่งกายแบบสากล

ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ (2546: 110 -111) ยังกล่าวว่า วัฒนธรรมไทยมีเอกลักษณ์บางประการดังนี้

1. การทำบุญและการประกอบกรกุศล : เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่เชื่อในเรื่อง “กฎแห่งกรรม” และ “สังสารวัฏ” จึงนิยมทำบุญและประกอบกรกุศล เช่น การทำบุญตักบาตร การช่วยเหลือผู้ยากจน การประกอบสาธารณกุศล เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มูลเหตุของการทำบุญและประกอบกรกุศลนั้นมี 2 ประการ คือ เพื่อความสุขทางใจว่าได้ประกอบกรบุญกรกุศลไว้แล้ว และหวังว่าการสะสมกรกุศลกรรมในปัจจุบันจะได้รับผลประโยชน์สุขในอนาคต

2. พิธีกรรม : คนไทยชอบจัดงานพิธีหรือพิธีเนื่องในโอกาสต่างๆ นับตั้งแต่เกิดจนตาย การจัดงานมักแสดงออกเป็น 2 รูปแบบ คือ งานพิธี (ceremonies) ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่แสดงออกให้เห็นความมีหน้ามีตา หรือเพื่อแสดงสถานภาพทางสังคมของเจ้าภาพ เช่น การจัดงานเลี้ยงฉลองวันคล้ายวันเกิด พิธีฉลองวันแต่งงาน พิธีงานศพ เป็นต้น และพิธีการ (rites or rituals) ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่แสดงออกถึงความขลัง

ความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นเรื่องของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้น เช่น พิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พิธีต้อนรับน้องใหม่ พิธีรับพระราชทานปริญญาบัตร เป็นต้น

3. ความสนุกสนาน การปฏิบัติวัฒนธรรมของคนไทยมักมีพื้นฐานอยู่บนความสนุกสนาน เช่นการจัดงานวันคล้ายวันเกิดก็มีการแสดงดนตรี งานศพในชนบทก็มีการจัดงานมหรสพ ได้แก่ ลิเก หมอลำ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเกี่ยวกับวัฒนธรรมของไทยว่า คนไทยมีวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นของตนเองมาตั้งแต่โบราณ แต่ในการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น คนไทยรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติที่ได้ติดต่อสัมพันธ์กันมาผสมผสานใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมจนเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกับชาติอื่น วัฒนธรรมต่างชาติที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยที่สำคัญได้แก่ วัฒนธรรมอินเดีย จีน และตะวันตก วัฒนธรรมอินเดียถือว่าเป็นวัฒนธรรมต่างชาติที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยมากที่สุดจนกลายเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมอินเดียที่คนไทยได้รับมา ได้แก่ ศาสนา ภาษา ประเพณี การปกครอง เป็นต้น คนไทยก็ได้รับวัฒนธรรมจีนมาใช้ผสมผสานในทางที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร การรับประทานอาหารโดยใช้ตะเกียบ และภาชนะถ้วย ชาม จาน รวมทั้งการประกอบอาชีพทางการค้า ส่วนวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลต่อประเทศไทยในด้านศิลปวิทยา การศึกษา การสื่อสารคมนาคม เป็นต้น

3.5 ศิลปะไทย

ศิลปะไทยมีหลายแขนงในการวิจัยเพื่อสร้างแบบเรียนสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับศิลปะไทย 5 เรื่องได้แก่ มวยไทย เครื่องดนตรีไทย การแสดงหุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัยดอกไม้สด และการแกะสลักผักและผลไม้ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสร้างแบบเรียนดังนี้

3.5.1 มวยไทย

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้และป้องกันตัวของชาวไทยมาช้านาน เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาติไทย เป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสมและสืบทอดกันมาจนทุกวันนี้

มวยไทยอาจมีมาตั้งแต่สมัยที่ชาวไทยเริ่มสร้างตนเองขึ้นมาเป็นชาติ ด้วยเหตุว่า สมัยโบราณมีการสู้รบระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ เกิดขึ้นบ่อยครั้ง จึงต้องมีศิลปะในการต่อสู้เพื่อเอาชนะศัตรู และด้วยลักษณะสรีระของตน คนไทยได้คิดค้นท่าต่อสู้ต่าง ๆ โดยใช้ข้อวัวยะในร่างกายทั้งหมด 9 ส่วน ซึ่งเรียกว่า นวอาวุธ ประกอบด้วย ศีรษะ 1 มือ 2 ศอก 2 เข่า 2 และเท้า 2 (อุทัย สีนรุสาร. 2531: 3343)

ในสมัยก่อน ศิลปะมวยไทยได้ฝึกสอนกันในบรรดาเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ หรือเฉพาะพระมหากษัตริย์และขุนนางฝ่ายทหารเท่านั้น เพื่อใช้ในการสู้รบ ต่อมาถึงได้แพร่หลายไปถึงสามัญชน เพื่อป้องกันตัวและจัดการชกมวยแข่งขันกัน (รังสฤษดิ์ บุญชลอ. 2541: 26)

ในการฝึกมวย ได้แบ่งลักษณะของมวยไทยออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ มวยหลัก และมวยเกี้ยว (คึกเดช กันตามระ. 2551: 11-12)

1. มวยหลัก หรือ มวยแข็ง หมายถึง มวยที่มีลักษณะการต่อสู้อย่างรัดกุม สุขุมรอบคอบ มีความรุนแรงในการใช้หมัด เท้า เข่า และศอก เคลื่อนตัวช้าเพื่อตั้งรับและรอจังหวะ เหมาะสำหรับคนที่มีรูปร่างใหญ่และใจเย็น

2. มวยเกี้ยว หรือ มวยอ่อน หมายถึง มวยที่มีลักษณะการต่อสู้ที่แพรวพราว ท่าทางคล่องแคล่ว ว่องไว หลอกล่อ ไม่หยุดนิ่ง เคลื่อนตัวไปมาซ้ายขวา ทำให้คู่ต่อสู้จับท่ามวยยาก เหมาะสำหรับคนที่รูปร่างเล็ก ผอมเพรียว

อย่างไรก็ตาม การฝึกฝนที่ดีควรจะเป็นการผสมมวยทั้งสองลักษณะดังกล่าว

มวยไทยเป็นศิลปะการป้องกันและต่อสู้ที่ใช้อาวุธต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น หมัด เท้า เข่า และศอก ทักษะการใช้อาวุธดังกล่าวเพื่อการป้องกันและกระทำคู่ต่อสู้เรียกว่า แม่ไม้มวยไทย ซึ่งเป็นท่าที่สำคัญอันเป็นพื้นฐานของการใช้อาวุธมวยไทย แม่ไม้มวยไทยมี 15 ท่า คือ สลับฟันปลา ปักขาแหวกวัง ขวาชัดดอก อิเหนาแทงกริช ยกเขาพระสุเมรุ ตาเถรค้ำฟ้า มอญยันหลัก ปักลูกทอย จระเข้ฟาดหาง หักงวงไอยรา นาคาบิดหาง วิรุณหกกลับ ดับขวาลา ขุนยักษ์จับลิ้ง และหักคอเอราวัณ นอกจากแม่ไม้มวยไทย ยังมีลูกไม้มวยไทย ซึ่งเป็นท่าของการใช้อาวุธมวยไทยที่แตกต่างออกไปจากแม่ไม้มวยไทย มีลักษณะละเอียดอ่อนมากมายหลายอย่าง ซึ่งผู้ฝึกจะต้องผ่านการฝึกหัดแม่ไม้มวยไทยก่อน จึงจะฝึกลูกไม้มวยไทยได้ดี ลูกไม้มวยไทยมี 15 ท่า คือ เอราวัณเสงา บาทาลูปพัคตร์ ขุนยักษ์พานาง พระรามนำวศร ไกรสรข้ามห้วย กวางเหลียวหลัง หิรัญม้วนแผ่นดิน นาคมุดบาดาล หนุมานถวายเป็นท้าว เทพยักษาเส้า หงส์ปีกหัก ลักพวงมาลัย เกรवादลัน ฝานลูกบวบ

หลักในการพึงปฏิบัติยึดถือโดยเคร่งครัดของผู้ฝึกมวยหรือนักมวย ได้แก่ การเคารพครูบาอาจารย์ที่ถ่ายทอดประสิทธิประสาทวิชาความรู้ (ไพฑูริย์ ศรีชัยสวัสดิ์. 2547) ดังนั้น การไหว้ครูและการรำรำไหว้ครูก่อนชกจะเป็นกติกาประเพณีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของมวยไทย เพื่อรำลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ผู้ให้ความรู้ นอกจากนั้นการไหว้ครูยังเป็นการฝึกสมาธิ บำรุงจิตใจ และบริหารกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ อีกด้วย ตอนที่นักมวยไหว้ครู มีการบรรเลงดนตรีที่มีจังหวะเพลงเร้าใจ ทำไห้ครูมีมากมายแตกต่างกันไปตามแบบของแต่ละครูผู้สอน เช่น เทพนม กราบเบญจางคประดิษฐ์ กอบพระแม่ธรณี บูชาเทพ เทพ

นิมิตร นารายณ์ขำจักร พยัคฆ์ด้อมกวาง ดูดัสกร ท่าเดินสุขเกษม และอย่างสามชুম (สมศักดิ์ ศิริอนันต์. 2546: 9)

3.5.2 เครื่องดนตรีไทย

เนื่องจากว่าชาวไทยเป็นชนชาติที่ชอบความสนุกสนานรื่นเริง ตั้งแต่โบราณมาถึงปัจจุบัน ชีวิตคนไทยเต็มไปด้วยเสียงดนตรี เห็นได้ว่า ในประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น งานทำขวัญเดือน โขนจุก บวช แต่งงาน แม้กระทั่งงานศพ ล้วนมีการบรรเลงดนตรีประกอบตลอด กล่าวได้ว่าศิลปะดนตรีไทยเป็นส่วนสำคัญในชีวิตคนไทย

อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงดนตรี ไม่สามารถละเลยที่ไม่กล่าวถึงเครื่องดนตรี เครื่องดนตรีไทยเป็นหัวใจของดนตรีไทย อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษของไทยได้สร้างสมไว้ และเป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะของชาติไทย เช่นเดียวกับภาษาและศิลปวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ (ประดิษฐ์ อินทนิล. 2526)

เครื่องดนตรีสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตีและเครื่องเป่า (กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2545: 5)

เครื่องดีด คือ เครื่องดนตรีที่เกิดเสียงได้จากการใช้นิ้วมือ หรือไม้ดีด ดีดสายให้สั่นสะเทือน เครื่องดนตรีไทยประเภทนี้มีหลายประเภท เช่น พิณน้ำเต้า พิณเพียะ กระจับปี่ จะเข้

เครื่องสี คือ เครื่องดนตรีที่เกิดเสียงได้จากการใช้คันชักเสียดสีกับสายที่ตัวเครื่องดนตรีเพื่อให้เกิดเสียงดัง เครื่องดนตรีไทยประเภทนี้มี ซอด้วง ซออู้ และซออสามสาย

เครื่องตี คือ เครื่องดนตรีที่ที่เกิดเสียงได้จากการตี หรือการเคาะ ทำได้ง่ายกว่าเครื่องดนตรีชนิดอื่น เครื่องดนตรีไทยประเภทนี้สามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่

1. เครื่องตีทำด้วยไม้ เช่น เกราะ โกร่ง กรับคู่ กรับพวง กรับเสภา ระนาดเอก ระนาดทุ้ม
2. เครื่องตีทำด้วยโลหะ เช่น ระนาดทุ้มเหล็ก ฉิ่ง ฉาบ ฆ้อง ฆ้องโหม่ง ฆ้องชัย ฆ้อง รว ฆ้องวงเล็ก ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องมอญ เป็นต้น
3. เครื่องตีด้วยหนัง เช่น กลองทัด กลองชาตรีหรือกลองตุ๊ก ตะโพนไทย ตะโพนมอญ กลองตะโพน กลองแขก กลองยาว โทนชาตรี โทนมโหรี รำมะนา มโหรี รำมะนาลำตัด เปิงมางคอก กลองสองหน้า บัณเฑาะว์ เป็นต้น

เครื่องเป่า คือ เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงได้จากการเป่า ซึ่งได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องเป่าที่มีลิ้นอยู่ภายใน ได้แก่ กลุ่มปี่ อาทิ ปี่นอก ปี่กลาง ปี่ใน และอีกประเภทหนึ่งคือเครื่องเป่าที่ไม่มีลิ้น

อยู่ภายใน ได้แก่กลุ่มขลุ่ย อาทิ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยอู้ นอกจากนั้น ยังมีอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องเป่าที่มีลำโพงได้แก่ ปี่ชวา ปี่โหนด ปี่มอญ

3.5.3 การแสดงหุ่นละครเล็ก

ศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กเป็นมหรสพพื้นบ้านอย่างหนึ่งซึ่งอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานหนึ่งร้อยปี เป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นด้วยลีลาการเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวา ผสมผสานกับความสวยงาม ประณีตของตัวหุ่น ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นความงามของศิลปะการแสดงของไทย

น้ำดอกไม้ม (2543: 76) ได้กล่าวถึงหุ่นละครเล็กว่า หุ่นละครเล็กคือ หุ่นที่มีหัว แขน ขา ขนาดสูงประมาณ 1 เมตร สามารถเคลื่อนไหวได้เกือบทุกส่วนเหมือนคนจริง ๆ ข้างในกลวงเป็นโพรง ท่อนล่างของโครงหุ่นทำด้วยโครงลวดวง ๆ ไว้ 2 – 3 เส้น มีสายชักใยอยู่ในลำตัว หุ่นตัวเอกจะมีสายใยที่ข้อมือด้วยเพื่อให้หักข้อมือหรือขึ้นนิ้วได้ ส่วนตัวตลกมีมือแข็ง ๆ และใช้ผ้ามุ้งแซมคอเพื่อให้ยื่น เพื่อจะได้อำปากหุบปากได้

ในการเชิดหุ่น เพื่อให้หุ่นสามารถเคลื่อนไหวได้ คนเชิดต้องมีความชำนาญอย่างมาก กล่าวคือ หุ่นบางตัว เช่น ตัวพระ ยักษ์ และลิงต้องใช้คนเชิดถึง 3 คน ตัวนางใช้คนเชิด 2 คน ส่วนตัวตลกใช้คนเชิดเพียงคนเดียว ผู้เชิดต้องมีความรู้ความชำนาญและรู้ศิลปะโน้ตละครเป็นอย่างดี เนื่องจากในการเชิดหลาย ๆ คน ต้องมีการแบ่งหน้าที่และทำงานให้สัมพันธ์กัน ผู้เชิดต้องออกท่าทางตามเนื้อเรื่องหรือบทบาทของหุ่นตัวนั้น ๆ

หุ่นละครเล็กเริ่มต้นจากครูแกร ศัพททนิข เมื่อปี พ.ศ. 2444 โดยเลียนแบบหุ่นหลวงและหุ่นเล็ก และดัดแปลงกลไกของตัวหุ่นให้เชิดง่ายขึ้น ในครั้งแรกยังไม่มีชื่อเรียก ต่อมาได้เล่นแสดงถวายกรมหลวงไชยศรีสุรเดช พระองค์ทรงตั้งนามว่า หุ่นละครเล็ก

หลังจากที่ครูแกรเสียชีวิต นางหยิบ ศัพททนิข ผู้เป็นลูกสะใภ้ของครูแกรได้สืบทอดการแสดงหุ่นละครเล็กต่อ แต่เมื่อเข้าสู่วัยชราประกอบกับทายาทไม่มีใจรักสืบทอดศิลปะประจำตระกูล ป้าหยิบจึงยกหุ่นละครเป็นประมาณ 30 ตัวให้นายสาคร ยังเขียวสด ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นหลานของครูแกร ครูสาครเป็นคนที่เคยฝึกสอน หุ่นละครเล็ก และเลิกตั้งแต่เด็ก จึงซึมซับการเชิดหุ่นละครเล็กและการทำหุ่นมาโดยตลอด

ครูสาคร ยังเขียวสด ได้พัฒนาและฟื้นฟูหุ่นละครเล็กโดยนำวิชาความรู้และประสบการณ์ทางด้านการแสดงเมื่อครั้งที่เคยเรียนรู้กับคณะหุ่นละครเล็กของครูแกร จนเมื่อปี 2528 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ขอร้องให้ครูสาครจัดทำหุ่นละครเล็กและเปิดการแสดงขึ้นอีกครั้ง และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การแสดงหุ่นละครเล็กได้รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้นด้วยนามคณะหุ่นละครเล็กใจหุ่ยส์ และในวันที่ 10 มิถุนายน 2549 คณะนาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก ซึ่งเป็นนามพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า

กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้รับรางวัลชนะเลิศการแสดงทางวัฒนธรรมยอดเยี่ยม The Best Traditional Performance ในงานเทศกาล การแสดงละครหุ่นโลก World Festival of Puppet Art 2006 เป็นอีกหนึ่งความภาคภูมิใจของศิลปะไทย “การเชิดชักหุ่นละครเล็กเป็นความแยบยลที่ล้ำเลิศ สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาศิลปะพื้นบ้าน เป็นมรดกทางปัญญาที่แสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทยอย่างเด่นชัด” (สุรศักดิ์ เจริญวงศ์ อ้างอิงจาก หุ่นละครเล็ก. 2544 : 81)

3.5.4 การร้อยมาลัยดอกไม้สด

การร้อยมาลัยเป็นการประดิษฐ์ดอกไม้สด ที่แสดงให้เห็นความประณีต ละเอียดของคนไทย ชุมสาย สนวนสิริ (2547: 4) ได้กล่าวถึงความหมายของมาลัยไว้ว่า มาลัย หมายถึงดอกไม้ประดิษฐ์แบบไทย ลักษณะหนึ่งที่เกิดจากฝีมือการประดิษฐ์ประคอยของผู้ร้อย ผสานกับความงดงามของดอกไม้ กลีบดอกไม้ ใบไม้ นานาพันธุ์และส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้ที่ร้อยได้จนเกิดเป็นรูปแบบและลวดลาย อันเป็นความงดงามที่แสดงออกถึงความนุ่มนวล ละเมียดละไม ความมีสมาธิ และความมีความคิดสร้างสรรค์

มาลัยจะประกอบด้วยส่วนประกอบ 4 อย่าง ได้แก่

1. ตัวมาลัย อาจจะเป็นมาลัยกลม มาลัยแบน มาลัยรี มาลัยสามเหลี่ยม มาลัยสี่เหลี่ยม มาลัยตุ้ม เป็นต้น
2. อูบะ ที่นิยมใช้ห้อยประดับพวงมาลัยได้แก่ อูบะแขก อูบะตุ้งติ้ง (สำหรับมาลัยตุ้ม)
3. ชีก ที่ใช้ผูกมัดร้อยต่อระหว่างตัวมาลัยกับอูบะนั้น ควรเป็นชีกที่มีขนาดสัดส่วนที่เหมาะสมกับตัวมาลัย แต่ก็ไม่ควรเล็กหรือใหญ่เกินไป ซึ่งมองดูแล้วจะทำให้สัดส่วนของพวงมาลัยไม่ดีเท่าที่ควร
4. ริบบิ้น เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่ง สำหรับพวงมาลัยที่ใช้คล้องคอ มาลัยขำร่วย มาลัยมือถือที่ให้แก่ประธานหรือแขกผู้ใหญ่

มาลัยได้แบ่งออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

1. ประเภทของมาลัยแบ่งตามหน้าที่ใช้สอย ได้แก่

1.1 มาลัยชายเดี่ยว หมายถึง มาลัยที่มีลักษณะเป็นพวงกลม มีอูบะห้อยเป็นชายเพียงพวงเดียว ซึ่งอาจได้เรียกว่า มาลัยมือ มาลัยข้อมือ หรือมาลัยคล้องแขนก็ได้ ในการทูลเกล้าฯ ถวายก็เรียกว่ามาลัยขอพระกร มาลัยชายเดี่ยวนี้นี้ใช้สำหรับคล้องมือ คล้องแขน หรือบูชาพระ

1.2 มาลัยสองชาย หมายถึง มาลัยที่นิยมผูกต่อด้วยโบว์ทั้งสองชายและมีอูบะห้อย ชายมาลัยข้างละพวง มาลัยสองชายนี้นี้ใช้สำหรับคล้องคอบุคคลสำคัญในงานนั้น ๆ ใช้แขวนหน้ารถ หรือหัว

เรียกก็ได้ บางคนอาจเรียกมัลลยประเภทนี้ว่า มัลลยคล้องคอ ถ้าใช้คล้องคอเจ้าบ่าวเจ้าสาวก็เรียกว่า มัลลย บ่าวสาว

1.2 มัลลยชำร่วย หมายถึง มัลลยขนาดเล็ก ๆ น่ารัก สำหรับมอบให้บุคคลจำนวนมาก เป็นของชำร่วยตอบแทนการขอบคุณที่มาร่วมในงานนั้น ๆ

2. ประเภทของมัลลยแบ่งตามลักษณะรูปแบบของการร้อย ได้แก่

2.1 มัลลยซีก หรือเดี่ยว หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเพียงครึ่ง วงกลมหรือน้อยกว่านั้น

2.2 มัลลยกลม หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นวงกลม รูปทรง ตามยาวตรงและขนานกันไปตลอดเข็ม

2.3 มัลลยแบน หมายถึง มัลลยที่มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นรูปยาวตามกลีบ ปลายกลีบของด้านตรงข้ามยาวประมาณจุดแนวเส้นรอบวงแต่ปลายกลีบของด้านขวางและด้านตรงข้าม แคบ

2.4 มัลลยวี หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นรูปวี รูปทรง ตามยาวตรงขึ้นไปตลอดเข็ม

2.5 มัลลยสามเหลี่ยม หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นรูป สามเหลี่ยมด้านเท่า รูปทรงตามยาวทั้งสามด้านตรงขึ้นไปตลอดเข็ม

2.6 มัลลยสี่เหลี่ยม หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นรูป สี่เหลี่ยมจัตุรัส รูปทรงตามยาวนั้นสี่ด้านตรงขึ้นไปตลอดเข็ม

2.7 มัลลยตุ้ม หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นรูปวงกลมขนาด เล็กแล้วค่อย ๆ ใหญ่ขึ้นทีละน้อย ช่วงกลางป่องโค้งมนแล้วค่อย ๆ ลดให้เล็กลงทีละน้อยจนมีขนาดเท่ากับ ตอนขึ้นต้น รูปทรงตามยาวหัวท้ายเรียวช่วงกลางโค้งมน

2.8 มัลลยตัวหนอน หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นรูปวงกลม จากเล็กและค่อย ๆ ใหญ่ขึ้นทีละน้อย ช่วงกลางป่องมน แล้วค่อย ๆ ลดลงจนกระทั่งเล็กเท่ากับตอนขึ้นต้น รูปทรงตามยาวหัวท้ายเรียวช่วงกลางป่องโค้งมนคล้ายมัลลยตุ้มแต่ยาวกว่า

2.9 มัลลยตัวหนอนคู่ หมายถึง มัลลยที่ร้อยให้มีลักษณะรูปทรงตามขวางเป็นรูปกลม เล็กแล้วค่อย ๆ ใหญ่ขึ้นช่วงกลางป่องโค้งมนแล้วค่อย ๆ ลดให้เล็กลงจนกระทั่งเท่ากับตอนขึ้นต้นซึ่งคล้าย กับมัลลยตุ้ม รูปทรงตามยาวเหมือนมัลลยตุ้มสองตุ้มร้อยต่อในเข็มเดียวกันนั่นเอง

2.10 มาลัยสามกษัตริย์ หมายถึง มาลัยที่ร้อยด้วยดอกบานไม่รู้โรยกรองเป็นชั้น ๆ ขนาดเท่ากันทุกชั้นร้อยคล้องต่อกันสามวงโดยใช้ดอกบานไม่รู้โรยสามสี คือสีม่วง ชมพู และขาว

2.11 มาลัยพวงดอกไม้ม้า หมายถึง มาลัยที่ร้อยด้วยดอกไม้เรียงต่อกันเป็นสายยาว แล้วนำมาผูกมัดต่อกันเป็นวง

3. ประเภทของมาลัยแบ่งตามลักษณะโครงสร้างโดยทั่วไป ได้แก่

3.1 มาลัยสัตว์ หมายถึง มาลัยที่ร้อยให้เป็นรูปร่างลักษณะคล้ายตัวสัตว์ เช่น หนู กระรอก กระแต กระต่าย ชะนี เป็นต้น

3.2 มาลัยลูกโซ่ หมายถึง มาลัยที่ร้อยจากมาลัยกลมหรือมาลัยซีก แล้วนำเอามาผูกคล้องต่อกันตั้งแต่สองวงขึ้นไปให้มีลักษณะเป็นห่วง ๆ คล้องกันคล้ายโซ่

3.3 มาลัยเปีย หมายถึง มาลัยที่ร้อยจากมาลัยกลม และมาลัยตุ้มนำมาประกอบเข้าเป็นพวงโดยเอามาลัยกลมผูกต่อกันเป็นวงอยู่ตรงกลาง ส่วนบนและล่างร้อยต่อกับมาลัยตุ้มด้านละ 1 ตุ้ม

3.4 มาลัยเถา หมายถึง มาลัยที่ร้อยจากมาลัยซีกแล้วนำมาผูกต่อกันเป็นวงกลมวงละขนาดตั้งแต่ขนาดใหญ่และค่อย ๆ เล็กลงตามลำดับ โดยวางเรียงซ้อนกัน ลักษณะเป็นเถา

3.5 มาลัยครุย หมายถึง มาลัยที่ร้อยจากมาลัยกลมขนาดใหญ่ มีอุบะตั้งตั้งห้อยระบายเป็นครุยโดยรอบทั้งด้านในและนอก ใช้สำหรับสวมสะพายจากไหล่ขวามาซ้าย คล้ายกับการห่มสไบเฉียงเมื่อนุ่งจูงกระเบนนั้นเอง

3.6 มาลัยดอกกล้วยไม้ หมายถึง มาลัยที่ร้อยด้วยดอกกล้วยไม้ล้วน ๆ เป็นส่วนของตัวมาลัย ไม่ต้องร้อยดอกอย่างอื่นแซมเป็นลวดลายใด ๆ ทั้งสิ้น

3.5.5 การแกะสลักผักและผลไม้

ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ของไทยมีมาตั้งแต่โบราณ เป็นภูมิปัญญาของไทยที่ดัดแปลงผักและผลไม้ให้มีรูปร่างที่สวยงามเพริศแพรวเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ นิดดา หงษ์วิวัฒน์ (2544: 8) ได้กล่าวว่า การแกะสลักผักและผลไม้จัดเป็นศิลปกรรมแขนงหนึ่งในจำพวกประติมากรรม เป็นการประดิษฐ์วัตถุเนื้ออ่อนที่ยังไม่เป็นรูปร่าง หรือมีรูปร่างอยู่แล้วสร้างสรรค์ให้สวยงามและพิสดารขึ้น โดยใช้เครื่องมือที่มีความแหลมคม โดยใช้วิธีตัด เกลา ปาด แกะ คว้าน ทำให้เกิดลวดลายตามต้องการ

ศิลปะการแกะสลักผักผลไม้เป็นศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย นับเป็นมรดกอันล้ำค่าที่ตกทอดกันมาตั้งแต่โบราณ เป็นงานฝีมือที่ผู้ประดิษฐ์ต้องใช้ความถนัดความสามารถเฉพาะตัว ต้องมีใจรักและมีความละเอียดอ่อน (ดำรงศักดิ์ นรินทร์. 2545)

การแกะสลักผักผลไม้เป็นศิลปะเก่าแก่ของไทย แต่ไม่ทราบว่าเริ่มกันมาตั้งแต่เมื่อไร จนถึงสมัยสุโขทัย เริ่มมีหลักฐานแน่ชัดเกี่ยวกับศิลปะแขนงนี้ กล่าวว่า ในงานพระราชพิธีจองเปรียง หรือลอยโคม ในวันเพ็ญเดือนสิบสอง นางนพมาศหรือท้าวจุฬาลักษณ์ได้คิดประดิษฐ์แต่งโคมลอยให้งามประหลาดกว่าโคมลอยของสมนทั้งปวง โดยเลือกผักเกสรสีต่าง ๆ ประดับเป็นรูปดอกไม้ซ้อนสีสลับให้เป็นลวดลาย แล้วเอาผักผลไม้มาสลักเป็นรูปมยุรคนานกวิหคหงส์ ให้จิกจับเกสรบุปผชาติอยู่ตามกลีบดอก เป็นระเบียบเรียบร้อย วิจิตรไปด้วยสีย้อมสด จากหลักฐานแสดงให้รู้ว่าการแกะสลักเริ่มปรากฏในวังมาก่อนหรือเป็นวิชาชีพของกุลสตรีชั้นสูงเท่านั้น เด็กสาวในตระกูลสูงศักดิ์จะได้ส่งตัวเข้ารับการอบรมในวังหลวง ทั้งเรื่องกิริยามารยาท งานฝีมือ และการทำอาหารตำรับต่าง ๆ (นิดดา หงษ์วิวัฒน์. 2544: 9)

ในสมัยอยุธยา การแกะสลักผักและผลไม้ได้ถูกจัดอยู่ในหมู่ช่างเครื่องสด สาเหตุประการหนึ่ง ที่เรียกว่าช่างเครื่องสดนั้น น่าจะเป็นการเลือกใช้วัสดุ ที่นำมาสร้างสรรค์งานนั้นเป็นวัสดุสดทั้งหมด งานของช่างเครื่องสดนั้น จะประกอบไปด้วยงานร้อยมาลัย งานจัดพาน งานร้อยเครื่องแขวนดอกไม้ งานเย็บใบตอง งานแกะสลักผักและผลไม้ งานแทงหยวก

ในสมัยก่อนการแกะสลักผักผลไม้ได้นิยมนำมาตกแต่งอาหารถวายพระ หรือถวายแก่เจ้าขุนมูลนายทั้งหลาย เช่นการแกะสลักโถงยาคุเพื่อถวายในพระราชพิธีเดือนสิบสอง โดยนำผักทองมาสลักประดับด้วยดอกไม้ต่าง ๆ ใส่ข้าวยาคุ (นิดดา หงษ์วิวัฒน์. 2544: 9) นอกจากนั้น ในงานเทศน์มหาชาติต้องมีหมากประจำกัณฑ์ ซึ่งเป็นหมากถวายพระ พานใส่หมากต้องได้ประดับด้วยวัสดุเนื้ออ่อนที่สลักสวยงาม (ดำรงศักดิ์ นิรันดร์. 2545: 9) นอกจากนั้น งานแกะสลักผักผลไม้ชาวบ้านยังได้นำมาใช้ตกแต่งสถานที่ทำพิธีต่าง ๆ เช่น ประดับตกแต่งที่นั่งสำหรับเด็กในงานมงคลโกนจุก ประดับธรรมาสน์ เมรุ หรือเชิงตะกอน เพื่อตั้งเผาศพ เป็นต้น แต่ในปัจจุบัน เนื่องจากการตกแต่งสถานที่ดังกล่าวมีวัสดุอื่นมาทดแทน การใช้งานแกะสลักจึงลดน้อยลง การแกะสลักส่วนใหญ่ได้ใช้ในการประกอบตกแต่งอาหารให้สวยงามน่ารับประทาน

ปัจจุบันการแกะสลักผักผลไม้ไทยเป็นที่ร่ำลือกันทั่วโลก เป็นศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทย และเอกลักษณ์ของไทย แม้ว่าประเทศอื่น ๆ จะมีศิลปะการแกะสลักผักผลไม้เช่นกัน เช่น ประเทศจีน ประเทศญี่ปุ่น แต่ศิลปะการแกะสลักผักผลไม้ไทยนับว่าสวยงามวิจิตรเหนือชาติอื่น ๆ (นิดดา หงษ์วิวัฒน์. 2544)

4. งานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม

อัญชลี จิตติโสภาก (2536) ได้ทำงานวิจัยเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและพฤติกรรมตั้งใจเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบชี้แนะที่มีการเสริมเนื้อหาทาง

วัฒนธรรม กับการสอนตามคู่มือครู ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 86 คน ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 43 คน และ กลุ่มควบคุม 43 คน ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการเรียน (pretest) ทั้งสองกลุ่มโดยใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นจะดำเนินการสอนด้วยตัวเองกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม กลุ่มละ 12 คาบ ๆ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 คาบ ในเวลา 6 สัปดาห์ แตกต่างกันเพียงวิธีการสอน คือ กลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนแบบที่เน้นที่มีการเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรม และกลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู หลังการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม หลังจากนั้น ดำเนินการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบที่เน้นที่มีการเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรมกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นอกจากนี้ ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบที่เน้นที่มีการเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรมและการสอนตามคู่มือครูก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 งานวิจัยยังพบว่าพฤติกรรมตั้งใจเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบที่เน้นที่มีการเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรม กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธัญญวัฒน์ ตรีเนตร (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตกของนักศึกษาปีที่ 4 ภาควิชาภาษาต่างประเทศและอุตสาหกรรมบริการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้เท่ากับ 20.90 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52.24 นอกจากนี้ ความเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้เท่ากับ 36.99 จากคะแนนเต็ม 70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52.84

กิตติยา กิตติมงคล (2551) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องประเพณีไทย ซึ่งประกอบด้วยประเพณีของ 4 ภาค ได้แก่ ประเพณีเชียงใหม่ ประเพณีญบ้่งไฟ ประเพณีผีตาโชน ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีบวช ประเพณีแต่งงาน ประเพณีดักบาตรเทโว และประเพณีกวนข้าวยาคุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 187 คน โรงเรียนนานาชาติฮาร์วีย์ กรุงเทพมหานคร ผลงานวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องประเพณีไทยมีประสิทธิภาพ 86.10 / 85.80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประเพณีไทย ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องประเพณีไทย หลัง การเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่น่าเสนอข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ อันจะก่อให้เกิดแนวทางในการสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษา ชาวเวียดนาม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้เรียนภาษาไทยที่เป็นชาวเวียดนาม และมี
ความสามารถด้านภาษาไทยอยู่ในระดับกลาง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนครั้งนี้ ได้มาด้วยวิธีเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างแบบเจาะจง (purpose sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวเวียดนามจำนวน 10 คน เป็นนักศึกษา
วิชาเอกภาษาไทย กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

ในการสร้างแบบเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะไทย 5 เรื่อง คือ มวยไทย เครื่องดนตรีไทย การแสดง
หุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัยดอกไม้สด การแกะสลักผักและผลไม้

2.1.2 ศึกษาเทคนิควิธีการสร้างแบบเรียนและการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนจากเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 สร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ซึ่งประกอบด้วย 5 บท ได้แก่ มวยไทย เครื่องดนตรีไทย การแสดงหุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัย ดอกไม้สด และการแกะสลักผักและผลไม้

2.1.4 นำแบบเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบเรียนและนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 นำแบบเรียนเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม และตรวจสอบคุณภาพของแบบเรียน

2.1.6 ปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของแบบเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก ประกอบด้วยคำถามเรื่องละ 5 ข้อ รวมจำนวน 25 ข้อ

2.2.4 นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบและนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.2.5 นำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. การประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพแบบเรียนดังนี้

3.1 ประเมินโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและนำไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบเรียนที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบ เนื้อหาและรูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. อาจารย์พัชนี โชติกลีเียร เป็นอาจารย์พิเศษของภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักภาษาและภาษาศาสตร์

2. รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งฤดี แผลงศร เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นอาจารย์สอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศของภาควิชา เคยสอนภาษาไทยให้นักศึกษาเวียดนามที่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นเวลา 1 ปี

3.2 ประเมินโดยการทดลองกับกลุ่มย่อย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองครั้งที่ 1 กับนักศึกษาชาวเวียดนามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มย่อย) จำนวน 3 คน หลังจากนั้นนำแบบเรียนที่ได้ปรับปรุงแล้วจากครั้งแรกไปทดลองครั้งที่ 2 กับนักศึกษาชาวเวียดนามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามตามเกณฑ์ 80/80

การทดลองครั้งที่ 1 ทดลองกับนักศึกษาชาวเวียดนามจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสมของแบบเรียน แบบฝึกหัด แผนการสอน และแบบทดสอบจากการสังเกต สัมภาษณ์ผู้เรียน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข จากการทดลองครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้พบข้อบกพร่องของแบบเรียนและแบบทดสอบโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้เรียน ดังนี้

1. คำศัพท์บางคำควรอธิบายเพิ่มเติม
2. ภาพประกอบควรขยายให้ใหญ่ขึ้น
3. คำตอบในแบบฝึกหัดและแบบทดสอบควรปรับตามลำดับ ก ข ค ง

4. เวลาในแผนการสอนควรปรับจาก 60 นาที เป็น 90 นาที (2คาบ) ตามตารางเรียนของนักศึกษาชาวเวียดนาม

หลังจากการทดลองครั้งที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบเรียน แบบทดสอบ และแผนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

ครั้งที่ 2 ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชาวเวียดนาม ชั้นปีที่ 3 เอกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์ จำนวน 10 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ 80/80

4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียน

การนำแบบเรียนไปทดลองหาประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อตรวจสอบพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย มาก่อน

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองสอนโดยใช้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 นำคะแนนที่ผู้เรียนได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชาวเวียดนาม โดยการสอนด้วยแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม โดยกำหนดเวลาการทดลอง ดังนี้

ตาราง 1 เวลาดำเนินการทดลอง

วันที่	ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง	เวลา
10 พ.ย. 2552	อธิบายและชี้แจงเกี่ยวกับการเรียน	15 นาที
16 พ.ย. 2552	ทดลองสอนบทที่ 1 มวยไทย	90 นาที
16 พ.ย. 2552	ทดลองสอนบทที่ 2 เครื่องดนตรีไทย	90 นาที
16 พ.ย. 2552	ทดลองสอนบทที่ 3 การแสดงหุ่นละครเล็ก	90 นาที
16 พ.ย. 2552	ทดลองสอนบทที่ 4 การร้อยมาลัยดอกไม้สด	90 นาที
16 พ.ย. 2552	ทดลองสอนบทที่ 5 การแกะสลักผักและผลไม้	90 นาที

เมื่อได้ข้อมูลจากการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนที่ได้จากคะแนนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและคะแนนทำแบบทดสอบหลังเรียน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สูตรที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับ นักศึกษาชาวเวียดนาม ใช้ของ เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2528) โดยตั้งเกณฑ์มาตรฐานว่า 80/ 80

$$E1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

และ

$$E2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

E1 เป็น ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแบบเรียน คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

E2 เป็น ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

$\sum X$ เป็น คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

$\sum F$ เป็น คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบหลังเรียน

N เป็น จำนวนผู้เรียน

A เป็น คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

B เป็น คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการสร้างและทดลองแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ตามขั้นตอนดำเนินการดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้ผลการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเป็นไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
E1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแบบเรียน คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
E2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

2. ผลการสร้างแบบเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าได้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ซึ่งประกอบด้วยบทเรียน 5 บท ได้แก่

- บทที่ 1 มวยไทย
- บทที่ 2 เครื่องดนตรีไทย
- บทที่ 3 การแสดงหุ่นละครเล็ก
- บทที่ 4 การร้อยมาลัยดอกไม้สด
- บทที่ 5 การแกะสลักผักและผลไม้

บทเรียนแต่ละบทประกอบด้วย บทอ่าน คำศัพท์ และแบบฝึกหัด สามารถใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวเวียดนามและผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย นอกจากนั้นผู้สอนสามารถสร้างกิจกรรมจากแบบเรียนฉบับนี้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนอีกด้วย

การจัดการเรียนการสอนแต่ละบทเรียนมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอความรู้ใหม่พร้อมทำแบบฝึกหัด ขั้นตอนที่ 3 สรุปบทเรียน บทเรียน 1 บทจะใช้ เวลาเรียนรวมเป็น 75 นาที

3. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบเรียน

ผู้วิจัยได้นำแบบเรียนไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวเวียดนามชั้นปีที่ 3 เอกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บคะแนนที่ผู้เรียนได้จากการทำแบบฝึกหัดของแต่ละบทเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 2 คะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของผู้เรียน

คนที่ (N = 10)	คะแนนการทำแบบฝึกหัด				
	บทที่ 1	บทที่ 2	บทที่ 3	บทที่ 4	บทที่ 5
คะแนนเต็ม	10	10	10	10	10
1.	9	10	9	10	10
2.	9	7	8	8	8
3.	9	10	9	9	8
4.	10	10	9	9	9
5.	10	8	10	10	10
6.	9	10	10	10	10
7.	10	10	10	9	8
8.	10	10	9	10	9
9.	9	9	9	8	9
10.	9	10	9	8	10
รวม ($\sum X$)	94	94	92	90	91
เฉลี่ย ($\frac{\sum X}{N}$)	9.4	9.4	9.2	9.0	9.1

จากตาราง 2 สามารถหาค่า E1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนของแต่ละบทเรียน ดังนี้

แทนค่าในสูตร

$$E1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100$$

ตาราง 3 ประสิทธิภาพกระบวนการของแบบเรียน

	บทเรียน				
	ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 4	ที่ 5
ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน	9.4	9.4	9.2	9.0	9.1
ค่าร้อยละ (E1)	94	94	92	90	91
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	92.2				

จากตาราง 3 เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำแบบฝึกหัดของผู้เรียนระหว่างเรียนบทเรียน 5 บท อยู่ระหว่างร้อยละ 90 - 94 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ($E1 = 80$) ซึ่งประสิทธิภาพกระบวนการของแต่ละบทเรียนตามลำดับคือ บทที่ 1 มีประสิทธิภาพกระบวนการเป็นร้อยละ 94 บทที่ 2 เป็นร้อยละ 94 บทที่ 3 เป็นร้อยละ 92 บทที่ 4 เป็นร้อยละ 90 และบทที่ 5 เป็นร้อยละ 91 ตามลำดับ

สรุปว่า แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม มีประสิทธิภาพกระบวนการเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 92.2 ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตัวแรก แสดงว่ากระบวนการเรียนการสอนแบบเรียนมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ตาราง 4 คะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

คนที่	คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
	คะแนนเต็ม (B = 25)
1.	25
2.	21
3.	22
4.	25
5.	25
6.	22
7.	24
8.	22
9.	22
10.	23
รวม (ΣF)	231
เฉลี่ย $\left(\frac{\Sigma F}{N} \right)$	23.1

จากตาราง 4 สามารถหาค่า E2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียน ดังนี้

แทนค่าในสูตร

$$E2 = \frac{\frac{\Sigma F}{N}}{B} \times 100$$

$$= \frac{\frac{231}{10}}{25} \times 100 = 92.4$$

ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแบบเรียนคิดเป็นร้อยละ 92.4 แสดงว่าแบบเรียนมีประสิทธิภาพผลลัพธ์ 92.4 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานตัวหลังที่กำหนดไว้ (E2 = 80)

ตาราง 5 ประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

บทเรียน	E1	E2
บทที่ 1 มวยไทย	94	92.4
บทที่ 2 เครื่องดนตรีไทย	94	
บทที่ 3 การแสดงหุ่นละครเล็ก	92	
บทที่ 4 การร้อยมาลัยดอกไม้มงคล	90	
บทที่ 5 การแกะสลักผักและผลไม้	91	
	เฉลี่ย = 92.2	92.4

จากตาราง 5 เห็นว่า แบบเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E1/E2 = 92.2/92.4 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่าแบบเรียนมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

โดยสรุป จากการศึกษาค้นคว้า ได้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับ นักศึกษาชาวเวียดนาม เป็นแบบเรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เกี่ยวกับศิลปะไทยมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม และทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรม เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม
2. เพื่อหาประสิทธิภาพแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นประโยชน์ต่อครูและนักศึกษาในอันที่จะเป็นสื่อการสอนสำหรับครูและช่วยให้นักศึกษาชาวเวียดนามเข้าใจวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะในด้านศิลปะไทย และนำไปสู่ความเข้าใจความเป็นไทยอย่างถูกต้อง

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ในเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมไทย การสร้างแบบเรียน การหาประสิทธิภาพของแบบเรียน หลังจากนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนครั้งนี้ ได้มาด้วยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purpose sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวเวียดนามจำนวน 10 คน เป็นนักศึกษา

วิชาเอกภาษาไทย กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติโฮจิมินห์

3. การสร้างและทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียน

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะไทย โดยเฉพาะ มวยไทย เครื่องดนตรีไทย การแสดงหุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัยดอกไม้สด การแกะสลักผักและผลไม้

3.2 ศึกษาเทคนิควิธีการสร้างแบบเรียนและการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 สร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบเรียน แล้วปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบเรียนที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักศึกษาชาวเวียดนาม 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 ทดลองกับนักศึกษาชาวเวียดนามจำนวน 3 คน โดยใช้เวลาดทเรียนละ 60 นาที แบบเรียนหลังจากการทดลองครั้งที่ 1 แล้ว จะได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ 2 นำแบบเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาดทเรียนละ 75 นาที

3.5 เก็บรวบรวมคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดและคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ได้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ซึ่งประกอบด้วยบทเรียน 5 บท ได้แก่ มวยไทย เครื่องดนตรีไทย การแสดงหุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัยดอกไม้สด และการแกะสลักผักผลไม้

2. ประสิทธิภาพจากการทดลองใช้แบบเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า บทเรียน 5 บทที่ได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพกระบวนการ (E1) ดังนี้

บทที่ 1 มวยไทย	มีประสิทธิภาพกระบวนการ	94
บทที่ 2 เครื่องดนตรีไทย	มีประสิทธิภาพกระบวนการ	94
บทที่ 3 การแสดงหุ่นละครเล็ก	มีประสิทธิภาพกระบวนการ	92
บทที่ 4 การร้อยมาลัยดอกไม้สด	มีประสิทธิภาพกระบวนการ	90
บทที่ 5 การแกะสลักผักและผลไม้	มีประสิทธิภาพกระบวนการ	91

ซึ่งแบบเรียนมีประสิทธิภาพกระบวนการ (E1) โดยเฉลี่ย 92.2 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) เป็น 92.4 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามมีประสิทธิภาพ 92.2/92.4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 แสดงให้เห็นว่า แบบเรียนดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสื่อการสอนใช้ในการสอนภาษาและวัฒนธรรม เช่น กิตติยา กิตติมงคล (2551) ที่ได้พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องประเพณีไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนานาชาติฮาร์โรว์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องประเพณีไทย มีประสิทธิภาพ 86.10/85.80 และ นิตยา วิจารณ์ันท์ (2551) ได้สร้างแบบเรียนเรื่องการทำบุญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ผลของการวิจัย พบว่า ได้แบบเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเรื่องการทำบุญ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ที่มีประสิทธิภาพ 84.70/84.80 และ เจิน เกิม ตู ได้สร้างชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย สำหรับชาวเวียดนาม เรื่อง “วันสำคัญของไทย” ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ได้ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวเวียดนาม เรื่อง “วันสำคัญของไทย” ที่มีประสิทธิภาพ 87.9/84

2. ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียน 92.2/92.4 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 อาจเป็นผลเนื่องมาจาก แบบเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับศิลปะไทย ซึ่งนักศึกษาชาวเวียดนามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสนใจเรียนรู้อย่างมาก เพราะว่่านักศึกษายังไม่มีพื้นความรู้เกี่ยวกับศิลปะไทยมาก่อน เป็นเหตุให้นักศึกษาตื่นเต้นและตั้งใจเรียนเป็นอย่างมาก มีการร่วมมือในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้เพิ่มเติมที่ไม่ปรากฏในแบบเรียน บรรยายภาคการเรียนการสอนจึงไม่ตึงเครียด นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของภาษาที่ตนกำลังศึกษาเป็นวิชาเอก ประเด็นนี้สอดคล้องกับ สร้อยนภา อิมสมบุญ (2542: 52 - 53) ที่กล่าวว่า การสอนวัฒนธรรมในชั้นเรียนทำให้

กิจกรรมการเรียนการสอนสนุกสนานน่าสนใจและไม่น่าเบื่อหน่าย ผู้เรียนมีโอกาสดูออกไปสัมผัสกับโลกภายนอกโดยใช้เนื้อหาวัฒนธรรมเป็นสื่อ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาได้ดีขึ้นด้วย

3. เนื่องจากประเทศไทยและประเทศเวียดนามเป็นประเทศอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นประเทศเพื่อนบ้านกัน ดังนั้นวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเวียดนามจึงมีบางส่วนคล้ายคลึงกัน ในการทดลองสอนแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สังเกตเห็นว่า นักศึกษาชาวเวียดนามมีการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างศิลปะไทยและศิลปะเวียดนาม เช่น หุ่นละครเล็กของไทยและหุ่นกระบอกน้ำของเวียดนาม นอกจากนั้นเครื่องดนตรีบางชนิดทั้งประเทศไทยและประเทศเวียดนามก็มีเหมือนกัน เช่น ซอ กรับ ฉิ่ง ฉับ ฆ้อง เป็นต้น นักศึกษาเวียดนามจึงสามารถแปลชื่อเรียกของเครื่องดนตรีชนิดนั้นเป็นภาษาเวียดนามได้ด้วยตัวเอง ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

4. สื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แบบเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการทดลองสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า นักศึกษาสนใจที่ได้ชมภาพและวิดีโอที่ผู้วิจัยใช้ประกอบการสอน ภาพมาลัยดอกไม้สดชนิดต่าง ๆ หรือภาพผักและผลไม้แกะสลักทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ฉลองชัย สุขวัฒนบุรณ์ (2528: 240) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนที่เป็นรูปภาพว่า รูปภาพราคาถูก จัดหาและจัดทำได้ง่าย ภาพเป็นเครื่องมือที่มีพลังและประสิทธิภาพมาก สริมสร้างแรงจูงใจและความดึงดูดเร้าใจในการศึกษา นอกจากนั้น นักศึกษายังชื่นชอบและสนใจที่ได้ชมวิดีโอเกี่ยวกับศิลปะไทยอีกด้วย กล่าวได้ว่า บทเรียนที่มีสื่อวิดีโอจะเสริมสร้างแรงจูงใจและช่วยให้นักศึกษาได้สัมผัสกับศิลปะไทยที่ตนกำลังเรียนรู้ สามารถเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้ง่าย รวดเร็ว และยาวนานขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับศิริพงศ์ พยอมแย้ม (2533: 86) ที่กล่าวว่า การใช้โทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอนอย่างมีระบบช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในแขนงวิชาภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

5. จากการที่ได้เรียนรู้ศิลปะไทย นักศึกษาชาวเวียดนามเกิดความสนใจในวัฒนธรรมไทยมากขึ้น มีการสนทนาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมเวียดนาม จึงเกิดความเข้าใจและยอมรับในวิถีชีวิตและความเป็นไทยมากขึ้น เห็นได้ว่า การนำเสนอความรู้ทางวัฒนธรรมในชั้นเรียนส่งผลที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนชาวต่างประเทศหลายประการทั้งในการใช้ภาษาและความรู้สึกต่อเจ้าของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ นพวรรณ สุวรรณประการ (2544: 51) ที่กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมสำหรับการสอนภาษาฝรั่งเศสว่า ความเข้าใจวัฒนธรรม(ฝรั่งเศส)ทำให้นักเรียน

ใฝ่ใจใคร่รู้ และนำมาเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมของตนเอง และเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนที่มีภาษา และวัฒนธรรมแตกต่างกัน อันจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทยเรื่องอื่น ๆ เช่น การละเล่นของไทย อาหารไทย 4 ภาค การแต่งกายไทย เป็นต้น
2. ควรสร้างแบบเรียนพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เป็นต้น
3. ควรสร้างสื่อการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ แบบเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น
4. ควรทดลองนำแบบเรียนไปใช้กับผู้เรียนชาวต่างประเทศอื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา ไยมัยยั้ง. (2537, กุมภาพันธ์). *ภาษากับวัฒนธรรม*. ร่มพฤษ 12(2):151-163.
- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2545). *สารานุกรมดนตรีและเพลงไทย*. กรุงเทพฯ: พ.ศ. พัฒนา.
- กิตติยา กิตติมงคล. (2551). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องประเพณีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนานาชาติฮาร์วาร์ด กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โกชัย สาริบุตร. (2520). *แนวการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน*. เชียงใหม่: ม.ป.พ.
- คึกเดช กันตามระ. (2551). *แม่ไม้มวยไทยศิลปะป้องกันตัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา โกมุทร์ตานนท์. (2540). *ประเภทของศิลปะ*. ปทุมธานี: ภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จันทนา สุวรรณมาลี. (2529). *มาลัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิตต์สิริ กลิ่นบุญนาถ. (2549). 105 ปีของหุ่นละครเล็ก กว่าจะมาเป็นโรงละคร โจหลุยส์ เอียร์เตอร์. วารสารส่งเสริมการลงทุน 17(9):48 – 52.
- จินตนา ไบกาซุ่ย. (2536). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- จิรภา มาลัยธรรม. (2541). *การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้า เรื่อง “อนุรักษสิ่งแวดล้อม” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจ็น เกิม ตู. (2552). *ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวเวียดนาม เรื่อง “วันสำคัญของไทย”*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). *การทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- ฉลองชัย สุขวัฒนบูรณ์. (2528). *การเลือกและการใช้สื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนินทร์ชัย อินทราภรณ์; สุวิทย์ หิรัญยกานนท์. (2548). *ปทานุกรม ศัพท์การศึกษา Dictionary of Education*. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- ชลูด นิยมเสมอ. (2544). *องค์ประกอบของศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ชุติมา จิตบุญรณ์. (2548). การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุดตัวสะกด ไม่ตรงมาตรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ช่วงชั้นปีที่ 2) โรงเรียนวรรณวิทย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุมสาย สอนลี. (2547). เรียงร้อยมาลัย. กรุงเทพฯ: ขวัญเรือน.
- ดำรงศักดิ์ นิรันดร์. (2545). ศิลปะการแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อน (แม่แบบโบราณ). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2535). ภาษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ กรมการฝึกหัดครู.
- ธัญญวัฒน์ ตรีเนตร. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตกของนักศึกษาปีที่ 4 ภาควิชาภาษาต่างประเทศและอุตสาหกรรมบริการ. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- นพวรรณ สุวรรณประการ. (2544, มกราคม-มิถุนายน). เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านภาษา. ศาสตร์สาร 28(1):51-54
- น้ำดอกไม้ม. (2543). หุ่นละครเล็ก. กิณี 17(1):76 – 78.
- นิดดา หงษ์วิวัฒน์. (2544). งานสลักผักผลไม้. กรุงเทพฯ: แสงแดด
- นิตยา วิจารณ์นธ์. (2551). การสร้างแบบเรียนเรื่องการทำบุญ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ. สารนิพนธ์ ศศ.ม (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พฤษะวัน. (2524). วรรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเกิด รัตนแสง. (2541). ภาษากับวัฒนธรรม รายวิชา ท 051. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประดิษฐ์ อินทนิล. (2526). ปรัชญาคนดนตรีไทย. ชลบุรี: โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2524). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พวงผกา คุโรวาท. (2549). ศิลปะและวัฒนธรรมไทย Thai arts and culture. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ไพบุลย์ ศรีชัยสวัสดิ์. (2547). พื้นฐานมวยไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร. (2546). *สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร.
- ภัทรพร หิรัญภัทร์. (2548 , มกราคม-มิถุนายน). *การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษาที่*
สอง. *ภาษาและวัฒนธรรม* 24(1):82-92.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2541). *พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ – ไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
- . (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชันส์.
- รังสฤษฎ์ บุญชลอ. (2541). *มวยไทย Thai Boxing*. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- รีด, เฮอริเบิร์ท. (2530). *ความหมายของศิลปะ : The meaning of art*. แปลโดย กิติมา อมรทัต. พิมพ์
ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- วรวิฑู สุวรรณฤทธิ์; และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2549). *วิถีไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร.
- วารี ธีระจิตร. (2531). *หลักการวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนในระดับประถมศึกษา เอกสารคำสอนวิชา 413*
615. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2549). *๕ นาทีกับศิลปะไทย*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วิทย์ พิณคันเงิน. (2547). *ศิลปะทรรศน์*. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.
- "เวียดนาม" สนามการค้า-ลงทุน พลิกวิกฤตเป็นโอกาสของไทย. (2550, 24 สิงหาคม). *มติชน*. หน้า 20.
- ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. (2533). *การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร.
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2545). *ศิลปะเพื่อการสื่อสาร : Art for communication*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- สมชัย ใจดี. (2542). *ประเพณีและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธ์. (2549). *การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. เชียงใหม่: มิ่งเมือง.
- สมศักดิ์ ศิริอนันต์. (2546). *มวยไทย*. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- สร้อยนภา อิมสมบุญ. (2542, มกราคม). *วัฒนธรรมกับการสอนภาษา*. *การศึกษาเอกชน* 9(81):52-57.
- สุขุมาวดี ขำหิรัญ. (2537, กรกฎาคม-ธันวาคม). *ภาษาและวัฒนธรรม : เครื่องมือของครูสอนภาษา*
Language and Culture : tools for language teachers. *ภาษาและวัฒนธรรม* 13(2):4-10.
- สุพัทธา สุภาพ. (2543). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). *การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- หทัย ดันหยง. (2527). *เอกสารคำสอน นส. 425 การเขียนหนังสือแบบเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หุ่นละครเล็ก. (2544). ศิลปวัฒนธรรม 22(12):80 – 81.
- อัญชลี จิตติโสภณ. (2536). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและพฤติกรรมตั้งใจเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบชี้แนะที่มีการเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรมกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร แก้วสุวรรณ. (2527). *วิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย*. นครปฐม: หมวดีวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารีย์ลักษณ์ พันธุ์เขียน. (2549). *การสร้างบทเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวกระเหรี่ยงแดง*. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดม สุภายศ. (2541, กุมภาพันธ์). *หนังสือเรียน*. ครูเชียงราย 34(188):4-7.
- อุทัย สีนุสาร. (2531). *สารานุกรมไทย*. กรุงเทพฯ: อาศรมศิลป์และศาสตร์.
- เอกลักษณ์งานประณีตศิลป์ไทยในวัฒนธรรมการบริโภค. (2552). สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2552, จาก http://www.suandusitcuisine.com/food4/central/package_index.php
- Brown, James W. (1973). *AV instruction : technology, media and methods*. New York: McGraw-Hill.
- Brown, H. Douglas. (2000). *Principles of language learning and teaching*. New York: Addison Wesley Longman.
- Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Rowntree, Derek. (1981). *A dictionary of education*. London: Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก
แผนการสอน
แบบเรียน
แบบทดสอบหลังเรียน

แผนการสอนที่ 1

เรื่อง มวยไทย

ผู้สอน :

ระดับ: กลาง

วันที่ :

เวลา: 90 นาที

วิชาวัฒนธรรมไทย

1. สาระสำคัญ

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้และป้องกันตัวของชาวไทยมาช้านาน ซึ่งเป็นศิลปะของชาติไทยอย่างหนึ่งที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น เป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสมและสืบทอดกันมาจนทุกวันนี้ มวยไทยแตกต่างจากมวยสากลคือสามารถใช้หมัด เท้า เข่า ศอกเป็นอาวุธในการต่อสู้ ท่าผสมผสานอาวุธดังกล่าวเรียกว่าแม่ไม้มวยไทย ถือเป็นศิลปะการใช้อวัยวะของร่างกายเพื่อป้องกันตัวและต่อสู้ ปัจจุบันมวยไทยกลายเป็นกีฬาประเภทหนึ่งที่มีความนิยมอย่างมากจากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนนี้จบแล้ว ผู้เรียนสามารถ

2.1 บอกความหมายและอธิบายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับมวยไทยได้

2.2 อธิบายความเป็นมา ประเภท และลักษณะเกี่ยวกับมวยไทยได้

3. สังเขปเนื้อหา

3.1 ความหมายคำศัพท์สำคัญ

3.2 ความรู้เกี่ยวกับมวยไทย

4. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอน	กิจกรรม	เวลา
4.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน	- ผู้สอนทักทายผู้เรียน - ผู้สอนให้ผู้เรียนชมวิดีโอเกี่ยวกับมวยไทย แล้วสนทนาเพื่อเข้าสู่บทเรียน	10 นาที

4.2 ขั้นนำเสนอความรู้ใหม่พร้อมทำแบบฝึกหัด	- ผู้สอนแจกใบความรู้ — คำศัพท์ เรื่อง มวยไทย ให้ผู้เรียน - ให้ผู้เรียนอ่านคำศัพท์ และฝึกออกเสียงคำศัพท์ใหม่ - ผู้สอนอธิบายคำศัพท์ให้ผู้เรียนและอาจขยายวงศัพท์ที่เกี่ยวข้อง - ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียน - ผู้สอนแจกใบความรู้ — บทอ่าน เรื่อง มวยไทย ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านโดยย่อ - ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านหนึ่งครั้ง - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านที่ละเอียดหน้า พร้อมทั้งให้ผู้เรียนดูภาพประกอบ - ผู้สอนซักถามความเข้าใจของผู้เรียนเมื่ออธิบายจบแต่ละย่อหน้า - ผู้สอนสอบถามความเข้าใจโดยสรุป - ผู้สอนแจกแบบฝึกหัด เรื่อง มวยไทย ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด - เมื่อผู้เรียนกำลังทำแบบฝึกหัด ผู้สอนพร้อมตอบคำถามและให้ความช่วยเหลือถ้าผู้เรียนต้องการ - เมื่อผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จ ผู้สอนให้ผู้เรียนจับคู่หรือแบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนคำตอบและอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาบทอ่านกับเพื่อน - ผู้สอนให้ผู้เรียนเสนอคำตอบของคู่หรือกลุ่มของตนเอง - ผู้สอนเฉลยคำตอบที่ถูกต้องและอาจอธิบายเพิ่มเติม	70 นาที
4.3 ขั้นสรุปบทเรียน	- ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย - ผู้สอนตอบข้อสงสัยของผู้เรียน (ถ้ามี) - ผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน	10 นาที

5. สื่อการเรียนการสอน

5.1 แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ไทย

5.2 รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ เกี่ยวกับมวยไทย

5.3 Power point

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความเข้าใจของผู้เรียนจากการร่วมสนทนา ชักถามและจากการทำแบบฝึกหัด
- 6.2 สังเกตการพูด การออกเสียง และการใช้ภาษาของผู้เรียน
- 6.3 สังเกตการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน

แผนการสอนที่ 2

เรื่อง เครื่องดนตรีไทย

ผู้สอน :

ระดับ: กลาง

วันที่ :

เวลา: 90 นาที

วิชาวัฒนธรรมไทย

1. สาระสำคัญ

ชาวไทยเป็นชนชาติที่ชอบความสนุกสนาน รื่นเริง ตั้งแต่โบราณมาถึงปัจจุบัน ประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต ล้วนมีการบรรเลงดนตรีประกอบทั้งสิ้น เช่น งานทำขวัญเดือน โขนจุก บวช แต่งงาน แม้กระทั่งงานศพ กล่าวได้ว่าดนตรีไทยเป็นส่วนสำคัญในชีวิตคนไทยก็ว่าได้ เครื่องดนตรีไทยสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า เครื่องดนตรีทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวเป็นเครื่องหมายแสดงลักษณะเฉพาะของชาติไทยอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนนี้จบแล้ว ผู้เรียนสามารถ

2.1 บอกความหมายและอธิบายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดนตรีไทยได้

2.2 อธิบายเกี่ยวกับประเภทของเครื่องดนตรีไทยได้

3. สังเขปเนื้อหา

3.1 ความหมายคำศัพท์สำคัญ

3.2 ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตอน การสอน	กิจกรรม	เวลา
4.1 ชี้นำเข้าสู่ บทเรียน	- ผู้สอนทักทายผู้เรียน - ผู้สอนให้ผู้เรียนชมวิดีโอทัศน์เกี่ยวกับดนตรีไทย แล้วสนทนาเพื่อเข้าสู่บทเรียน	10 นาที
4.2 ชี้นำเสนอ	- ผู้สอนแจกใบความรู้ — คำศัพท์ เรื่อง เครื่องดนตรีไทย ให้ผู้เรียน	70 นาที

ความรู้ใหม่ พร้อมทำ แบบฝึกหัด	- ให้ผู้เรียนอ่านคำศัพท์ และฝึกออกเสียงคำศัพท์ใหม่ - ผู้สอนอธิบายคำศัพท์ให้ผู้เรียนและอาจขยายวงศัพท์ที่เกี่ยวข้อง - ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียน - ผู้สอนแจกใบความรู้ — บทอ่าน เรื่อง เครื่องดนตรีไทย ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านโดยย่อ - ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านหนึ่งครั้ง - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านที่ละเอียดหน้า พร้อมทั้งให้ผู้เรียนดูภาพประกอบ - ผู้สอนซักถามความเข้าใจของผู้เรียนเมื่ออธิบายจบแต่ละย่อหน้า - ผู้สอนสอบถามความเข้าใจโดยสรุป - ผู้สอนแจกแบบฝึกหัด เรื่อง เครื่องดนตรีไทย ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด - เมื่อผู้เรียนกำลังทำแบบฝึกหัด ผู้สอนพร้อมตอบคำถามและให้ความช่วยเหลือถ้าผู้เรียนต้องการ - เมื่อผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จ ผู้สอนให้ผู้เรียนจับคู่หรือแบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนคำตอบและอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาบทอ่านกับเพื่อน - ผู้สอนให้ผู้เรียนเสนอคำตอบของคู่หรือกลุ่มของตนเอง - ผู้สอนเฉลยคำตอบที่ถูกต้องและอาจอธิบายเพิ่มเติม	
4.3 ขั้นสรุป บทเรียน	- ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย - ผู้สอนตอบข้อสงสัยของผู้เรียน (ถ้ามี) - ผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน	10 นาที

5. สื่อการเรียนการสอน

5.1 แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย

5.2 รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ เกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย

5.3 Power point

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความเข้าใจของผู้เรียนจากการร่วมสนทนา ชักถามและจากการทำแบบฝึกหัด
- 6.2 สังเกตการพูด การออกเสียง และการใช้ภาษาของผู้เรียน
- 6.3 สังเกตการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน

แผนการสอนที่ 3

เรื่อง การแสดงหุ่นละครเล็ก

ผู้สอน :

ระดับ: กลาง

วันที่ :

เวลา: 90 นาที

วิชาวัฒนธรรมไทย

1. สำคัญ

ศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กเป็นมรดกพื้นบ้านอย่างหนึ่งซึ่งอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน ร้อยปี เป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นด้วยลีลาการเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวา ผสมผสานกับความสวยงาม และความประณีตของตัวหุ่น ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นความงามของศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กไทย ปัจจุบันการแสดงหุ่นละครเล็กได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู กลายเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทย ซึ่งได้รับความชื่นชมจากชาวต่างประเทศจำนวนมาก

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนนี้จบแล้ว ผู้เรียนสามารถ

2.1 บอกความหมายและอธิบายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงหุ่นละครเล็กได้

2.2 อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมา ผู้ถือกำเนิด ลักษณะของการแสดงหุ่นละครเล็กได้

3. สังเกตเนื้อหา

3.1 ความหมายคำศัพท์สำคัญ

3.2 ความรู้เกี่ยวกับการแสดงหุ่นละครเล็ก

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตอน การสอน	กิจกรรม	เวลา
4.1 ชี้นำเข้าสู่ บทเรียน	- ผู้สอนทักทายผู้เรียน - ผู้สอนให้ผู้เรียนชมวิดีโอเกี่ยวกับการแสดงหุ่นละครเล็ก แล้ว สนทนาเพื่อเข้าสู่บทเรียน	10 นาที
4.2 ชี้นำเสนอ	- ผู้สอนแจกใบความรู้ — คำศัพท์ เรื่อง การแสดงหุ่นละครเล็ก ให้	70 นาที

ความรู้ใหม่ พร้อมทำ แบบฝึกหัด	ผู้เรียน - ให้ผู้เรียนอ่านคำศัพท์ และฝึกออกเสียงคำศัพท์ใหม่ - ผู้สอนอธิบายคำศัพท์ให้ผู้เรียนและอาจขยายวงศัพท์ที่เกี่ยวข้อง - ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียน - ผู้สอนแจกใบความรู้ – บทอ่าน เรื่อง การแสดงหุ่นละครเล็ก ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านโดยย่อ - ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านหนึ่งครั้ง - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านทีละย่อหน้า พร้อมทั้งให้ผู้เรียนดูภาพประกอบ - ผู้สอนซักถามความเข้าใจของผู้เรียนเมื่ออธิบายจบแต่ละย่อหน้า - ผู้สอนสอบถามความเข้าใจโดยสรุป - ผู้สอนแจกแบบฝึกหัด เรื่อง การแสดงหุ่นละครเล็ก ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด - เมื่อผู้เรียนกำลังทำแบบฝึกหัด ผู้สอนพร้อมตอบคำถามและให้ความช่วยเหลือถ้าผู้เรียนต้องการ - เมื่อผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จ ผู้สอนให้ผู้เรียนจับคู่หรือแบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนคำตอบและอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาบทอ่านกับเพื่อน - ผู้สอนให้ผู้เรียนเสนอคำตอบของคู่หรือกลุ่มของตนเอง - ผู้สอนเฉลยคำตอบที่ถูกต้องและอาจอธิบายเพิ่มเติม	
4.3 ขั้นสรุป บทเรียน	- ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย - ผู้สอนตอบข้อสงสัยของผู้เรียน (ถ้ามี) - ผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน	10 นาที

5. สื่อการเรียนการสอน

5.1 แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย

5.2 รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ เกี่ยวกับการแสดงหุ่นละครเล็ก

5.3 Power point

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความเข้าใจของผู้เรียนจากการร่วมสนทนา ชักถามและจากการทำแบบฝึกหัด
- 6.2 สังเกตการพูด การออกเสียง และการใช้ภาษาของผู้เรียน
- 6.3 สังเกตการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน

แผนการสอนที่ 4

เรื่อง การร้อยมาลัยดอกไม้มัด

ผู้สอน :

ระดับ: กลาง

วันที่ :

เวลา: 90 นาที

วิชาวัฒนธรรมไทย

1. สาระสำคัญ

การประดิษฐ์ดอกไม้มัดเป็นศิลปะอย่างหนึ่งของไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความประณีต ความคิดสร้างสรรค์ ความละเอียดละไมของชาวไทย มาลัยดอกไม้มัดมีคุณค่าทางจิตใจอย่างมาก เป็นตัวแทนแสดงความเคารพนับถือ ความยินดี จากผู้มอบถึงผู้รับเนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในพิธีต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง แขกชั้นผู้ใหญ่ งานมงคลสมรส หรืองานไหว้ครู เป็นต้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนนี้จบแล้ว ผู้เรียนสามารถ

2.1 บอกความหมายและอธิบายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการร้อยมาลัยดอกไม้มัดได้

2.2 อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาของการร้อยมาลัยดอกไม้มัด ประเภทและประโยชน์ของมาลัยได้

3. สังเขปเนื้อหา

3.1 ความหมายคำศัพท์สำคัญ

3.2 ความรู้เกี่ยวกับการร้อยมาลัยดอกไม้มัด

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตอน การสอน	กิจกรรม	เวลา
4.1 ชี้นำเข้าสู่ บทเรียน	- ผู้สอนทักทายผู้เรียน - ผู้สอนให้ผู้เรียนชมรูปมาลัยดอกไม้มัด แล้วสนทนาเพื่อเข้าสู่ บทเรียน	10 นาที
4.2 ชี้นำเสนอ	- ผู้สอนแจกใบความรู้ — คำศัพท์ เรื่อง การร้อยมาลัยดอกไม้มัด ให้	70 นาที

ความรู้ใหม่ พร้อมทำ แบบฝึกหัด	ผู้เรียน - ให้ผู้เรียนอ่านคำศัพท์ และฝึกออกเสียงคำศัพท์ใหม่ - ผู้สอนอธิบายคำศัพท์ให้ผู้เรียนและอาจขยายวงศัพท์ที่เกี่ยวข้อง - ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียน - ผู้สอนแจกใบความรู้ – บทอ่าน เรื่อง การร้อยมาลัยดอกไม้งด ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านโดยย่อ - ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านหนึ่งครั้ง - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านทีละย่อหน้า พร้อมทั้งให้ผู้เรียนดูภาพประกอบ - ผู้สอนซักถามความเข้าใจของผู้เรียนเมื่ออธิบายจบแต่ละย่อหน้า - ผู้สอนสอบถามความเข้าใจโดยสรุป - ผู้สอนแจกแบบฝึกหัด เรื่อง การร้อยมาลัยดอกไม้งด ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด - เมื่อผู้เรียนกำลังทำแบบฝึกหัด ผู้สอนพร้อมตอบคำถามและให้ความช่วยเหลือถ้าผู้เรียนต้องการ - เมื่อผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จ ผู้สอนให้ผู้เรียนจับคู่หรือแบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนคำตอบและอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาบทอ่านกับเพื่อน - ผู้สอนให้ผู้เรียนเสนอคำตอบของคู่หรือกลุ่มของตนเอง - ผู้สอนเฉลยคำตอบที่ถูกต้องและอาจอธิบายเพิ่มเติม	
4.3 ขั้นสรุป บทเรียน	- ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย - ผู้สอนตอบข้อสงสัยของผู้เรียน (ถ้ามี) - ผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน	10 นาที

5. สื่อการเรียนการสอน

- 5.1 แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย
- 5.2 รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ เกี่ยวกับการร้อยมาลัยดอกไม้งด
- 5.3 Power point

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความเข้าใจของผู้เรียนจากการร่วมสนทนา ชักถามและจากการทำแบบฝึกหัด
- 6.2 สังเกตการพูด การออกเสียง และการใช้ภาษาของผู้เรียน
- 6.3 สังเกตการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน

แผนการสอนที่ 5

เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้

ผู้สอน :

ระดับ: กลาง

วันที่ :

เวลา: 90 นาที

วิชาวัฒนธรรมไทย

1. สาระสำคัญ

ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ของไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นภูมิปัญญาของชาวไทยที่คิดดัดแปลงผักและผลไม้ให้มีลวดลาย รูปร่างที่สวยงามเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ ความละเอียดอ่อนของชาวไทย ในสมัยก่อนศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้เป็นวิชาชีพของกุลสตรีชั้นสูง แต่ในปัจจุบัน ได้แพร่หลายให้บุคคลทั่วไปสามารถเรียนรู้และปฏิบัติกัน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนนี้จบแล้ว ผู้เรียนสามารถ

2.1 บอกความหมายและอธิบายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการแกะสลักผักและผลไม้ได้

2.2 อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมา ประโยชน์ของการแกะสลักผักและผลไม้ได้

3. สังเขปเนื้อหา

3.1 ความหมายคำศัพท์สำคัญ

3.2 ความรู้เกี่ยวกับการแกะสลักผักและผลไม้

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตอน การสอน	กิจกรรม	เวลา
4.1 ขั้นนำเข้าสู่ บทเรียน	- ผู้สอนทักทายผู้เรียน - ผู้สอนให้ผู้เรียนชมรูปผักและผลไม้แกะสลัก แล้วสนทนาเพื่อเข้าสู่ บทเรียน	10 นาที
4.2 ขั้นนำเสนอ	- ผู้สอนแจกใบความรู้ — คำศัพท์ เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้	70 นาที

ความรู้ใหม่ พร้อมทำ แบบฝึกหัด	ให้ผู้เรียน - ให้ผู้เรียนอ่านคำศัพท์ และฝึกออกเสียงคำศัพท์ใหม่ - ผู้สอนอธิบายคำศัพท์ให้ผู้เรียนและอาจขยายวงศัพท์ที่เกี่ยวข้อง - ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียน - ผู้สอนแจกใบความรู้ – บทอ่าน เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้ ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านโดยย่อ - ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านหนึ่งครั้ง - ผู้สอนอธิบายเนื้อหาของบทอ่านทีละย่อหน้า พร้อมทั้งให้ผู้เรียนดูภาพประกอบ - ผู้สอนซักถามความเข้าใจของผู้เรียนเมื่ออธิบายจบแต่ละย่อหน้า - ผู้สอนสอบถามความเข้าใจโดยสรุป - ผู้สอนแจกแบบฝึกหัด เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้ ให้ผู้เรียน - ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด - เมื่อผู้เรียนกำลังทำแบบฝึกหัด ผู้สอนพร้อมตอบคำถามและให้ความช่วยเหลือถ้าผู้เรียนต้องการ - เมื่อผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จ ผู้สอนให้ผู้เรียนจับคู่หรือแบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนคำตอบและอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาบทอ่านกับเพื่อน - ผู้สอนให้ผู้เรียนเสนอคำตอบของคู่หรือกลุ่มของตนเอง - ผู้สอนเฉลยคำตอบที่ถูกต้องและอาจอธิบายเพิ่มเติม	
4.3 ขั้นสรุป บทเรียน	- ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย - ผู้สอนตอบข้อสงสัยของผู้เรียน (ถ้ามี) - ผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน	10 นาที

5. สื่อการเรียนการสอน

5.1 แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย

5.2 รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ เกี่ยวกับการแสดงหุ่นละครเล็ก

5.3 Power point

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความเข้าใจของผู้เรียนจากการร่วมสนทนา ชักถามและจากการทำแบบฝึกหัด
- 6.2 สังเกตการพูด การออกเสียง และการใช้ภาษาของผู้เรียน
- 6.3 สังเกตการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน

แบบเรียนความรู้ทาง วัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย

สำหรับนักศึกษาชาว

เวียดนาม

เล เจิน หมาก

คำนำ

แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์ “การสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม” ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

เนื้อหาของแบบเรียนประกอบด้วยบทเรียน 5 บท ได้แก่

บทที่ 1 มวยไทย

บทที่ 2 เครื่องดนตรีไทย

บทที่ 3 การแสดงหุ่นละครเล็ก

บทที่ 4 การร้อยมาลัยดอกไม้สด

บทที่ 5 การแกะสลักผักและผลไม้

บทเรียนแต่ละบทประกอบด้วย บทอ่าน คำศัพท์ และแบบฝึกหัด สามารถใช้เป็นสื่อ การเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวเวียดนามและผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อให้มี ความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการเรียนรู้และ การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน นอกจากนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนได้สร้างกิจกรรมเสริม อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนอีกด้วย

แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ได้สร้างขึ้นด้วยความตั้งใจของผู้เขียนและคำชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ จึงหวังว่าจะมีประโยชน์ ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาเวียดนามและผู้เรียนชาวต่างประเทศต่อไป

เล เจิ่น หมาก ขาย

ผู้วิจัย

ตุลาคม 2552

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 มวยไทย	1
2 เครื่องดนตรีไทย	8
3 การแสดงหุ่นละครเล็ก	15
4 การร้อยมาลัยดอกไม้สด	21
5 การแกะสลักผักและผลไม้	27

มวยไทย

มวยไทยเป็นศิลปะการป้องกันตัวและต่อสู้ของชาวไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นมรดกภูมิปัญญาซึ่งบรรพบุรุษไทยสร้างสมและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

สันนิษฐานว่ามวยไทยมีมาตั้งแต่สมัยที่ชาวไทยเริ่มรวมตัวเป็นชาติ เนื่องจากสมัยนั้นมีการสู้รบระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ เกิดขึ้นบ่อยครั้ง นอกจากจะใช้อาวุธต่าง ๆ เช่น มีด ดาบ กระบี่ กระบอง ชาวไทยโบราณยังคิดค้นท่าป้องกันและต่อสู้โดยใช้อวัยวะสำคัญของร่างกายมาเป็นอาวุธ เช่น ศีรษะ สองมือ สองเท้า สองเข่า และ สองศอก ซึ่งเรียกว่า **นวอาวุธ**

ในสมัยก่อน บรรดาเจ้านายชั้นสูงหรือทหารได้เรียนรู้มวยไทยเพื่อการสู้รบ ต่อมาได้แพร่หลายไปถึงสามัญชนเรียนรู้มวยไทยเพื่อป้องกันตัวและเพื่อแข่งขันกันอีกด้วย

นักมวยไทยที่มีชื่อเสียงคนแรกชื่อนายขนมต้ม นายขนมต้มถูกจับเป็นเชลยของพม่าสมัยอยุธยา นายขนมต้มสามารถชกชนะนักมวยพม่าถึง 10 คน เขาจึงได้รับอิสรภาพจากพม่า

มวยไทยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ มวยหลัก และมวยเกี้ยว **มวยหลัก**หรือมวยแข็งเป็นมวยที่มีการต่อสู้แบบรัดกุม รอบคอบ

การเคลื่อนไหวดูคล้ายเชิงช้า นักมวยจะตั้งรับและรอคอยจังหวะการออกอาวุธหมัด เท้า เข่า ศอก จะรุนแรงและแม่นยำ

ส่วนมวยเกี้ยวหรือมวยอ่อนเป็นมวยที่มีการต่อสู้ที่ว่องไว เข้าหาคู่ต่อสู้โดยใช้กลลวงมากมาย นักมวยประเภทนี้จะมีลีลาท่าทางคล่องแคล่ว หลอกล่อและหลบหลีกได้ดี การออกอาวุธหมัด เท้า เข่า ศอก จะรวดเร็วฉับพลัน แต่ไม่รุนแรงเท่ากับมวยหลัก อย่างไรก็ตาม การฝึกมวยที่ดีควรจะเป็นการผสมมวยทั้งสองลักษณะดังกล่าว

จระเข้พาดหาง

ความโดดเด่นของมวยไทยอยู่ที่สามารถใช้หมัด เท้า เข่า ศอก เป็นอาวุธ โดยมีท่าของการใช้อาวุธดังกล่าวเพื่อการป้องกันตัว และต่อสู้เรียกว่า **แม่ไม้มวยไทย** ซึ่งประกอบด้วยทั้งหมด 15 แม่ และ

ยังมีลูกไม้ ซึ่งมีลักษณะละเอียดอ่อนอีกมากมายเช่นกัน

นักมวยไทยจะยึดถือหลักปฏิบัติที่สำคัญคือ การเคารพครู อาจารย์ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ ดังนั้นก่อนการชกมวยทุกครั้ง ต้องมีการร่ายรำไหว้ครู เพื่อรำลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ผู้ให้ความรู้ อีกทั้งการไหว้ครูยังเป็นการฝึกสมาธิ และบริหารกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ อีกด้วย ในขณะที่ไหว้ครูจะมีการบรรเลงดนตรีไทยประกอบด้วย

การไหว้ครูถือเป็นหลักปฏิบัติที่สืบทอดกันมาและเป็นเอกลักษณ์ของมวยไทย

ปัจจุบัน มวยไทยไม่เพียงแต่เป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวเท่านั้น มวยไทยยังได้พัฒนามาเป็นกีฬาสันทนาการและยังเป็นอาชีพได้อีกด้วย และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

คำศัพท์

คำ

ความหมาย

ภูมิปัญญา

ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชื่อ
และศักยภาพในการแก้ปัญหาของมนุษย์
ที่สืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบัน

สันนิษฐาน

คาดเดาโดยพิจารณาจากหลักฐาน

กระป๋อง

อาวุธชนิดหนึ่ง ใบแบนยาว ปลายแหลม
มีคมข้างหนึ่งหรือทั้ง ๒ ข้าง ด้ามสั้น
ที่ด้ามถืออาจมีโกร่งหรือไม่มีก็ได้ มีฝัก

นวมอาวุธ

อาวุธ 9 อย่างที่ใช้วิธีต่าง ๆ ของร่างกาย
เช่น ศีรษะ สองมือ สองศอก สองเท้า สองเข่า
เจ้าบ้านธรรมดา

สามัญชน

คนที่ถูกข้าศึกจับตัวไว้

เฉลย

ความเป็นไทแก้ตัว

อิสรภาพ

ละเอียดย รอบคอบ

รัดกุม

ถูกต้อง ตรงเป้าหมาย

แม่นยำ

อุบายทำให้เข้าใจผิดและเสียเปรียบ

กลลวง

กระทันหัน, ทันทีทันใด

ฉับพลัน

จดจำสิ่งที่ผ่านไปแล้วได้

รำลึก

บุญคุณ

พระคุณ

ความสงบทางจิตใจ

สมาธิ

เล่น(ดนตรี), ร้อง(เพลง)

บรรเลง

แบบฝึกหัด

จงกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ที่เห็นว่าถูกต้อง

1. มวยไทยมีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นมวยที่ใช้มือชกเท่านั้น
- ☐ ข. เป็นมวยที่ใช้มือและเท้าในการต่อสู้
- ☐ ค. เป็นมวยสากลที่ได้คนไทยนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับตนเอง
- ☐ ง. เป็นมวยที่สามารถใช้ศีรษะ มือ เท้า เข่า ศอก ในการป้องกันและต่อสู้

2. ศีรษะ สองหมัด สองเท้า สองเข่า สองศอก ที่ใช้ในการป้องกันและต่อสู้ของมวยไทย เรียกว่าอะไร

- ☐ ก. วนอาวุธ
- ☐ ข. นวอาวุธ
- ☐ ค. ไม้มวยไทย
- ☐ ง. อาวุธมวยไทย

3. นักมวยไทยคนแรกที่ชกชนะนักรบพม่า 10 คนชื่ออะไร

- ☐ ก. นายขนมต้ม
- ☐ ข. นายขนมกล้วย
- ☐ ค. นายขนมตาล
- ☐ ง. นายขนมเทียน

4. มวยไทยมีกี่ประเภทหลัก

- ☐ ก. 2 ประเภท
- ☐ ข. 3 ประเภท
- ☐ ค. 4 ประเภท
- ☐ ง. 5 ประเภท

5. มวยหลักคือมวยที่มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. มวยที่ต้องใช้อาวุธ 9 อย่าง
- ☐ ข. มวยที่นักมวยจะตั้งรับและรอคอยจังหวะ
- ☐ ค. มวยที่ต้องอาศัยความว่องไว เคลื่อนไหวตลอด
- ☐ ง. มวยที่นักมวยจะเข้าหาคู่ต่อสู้โดยใช้กลวงมากมาย

6. มวยเกี้ยวคือมวยที่มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. มวยที่รัดกุมรอบคอบ
- ☐ ข. มวยที่ต้องใช้อาวุธ 9 อย่าง
- ☐ ค. มวยที่นักมวยจะตั้งรับและรอคอยจังหวะ
- ☐ ง. มวยที่มีการต่อสู้ว่องไว ใช้กลวงมากมาย

7. แม่ไม้มวยไทยคืออะไร

- ☐ ก. ท่าของการฝึกมวย
- ☐ ข. ท่าของการป้องกันตัว
- ☐ ค. ท่าของการไหว้ครูก่อนชกมวย
- ☐ ง. ท่าของการใช้อาวุธหมด เท้า เข่า ศอก

8. แม่ไม้มวยไทยพื้นฐานมีเท่าไร

- ☐ ก. 15 ไม้ม
- ☐ ข. 20 ไม้ม
- ☐ ค. 25 ไม้ม
- ☐ ง. 30 ไม้ม

9. ตามประเพณีของการชกมวยไทย ก่อนการชก นักมวยต้องทำอะไร

- ☐ ก. ไหว้ครู
- ☐ ข. แนะนำตัว
- ☐ ค. จุดธูปไหว้พระ
- ☐ ง. อบอุ่นร่างกาย

10. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลของการไหว้ครู

- ☐ ก. เพื่อฝึกสมาธิ
- ☐ ข. เพื่อบริหารกล้ามเนื้อ
- ☐ ค. เพื่อรำลึกถึงพระคุณของครู
- ☐ ง. เพื่อแสดงความเคารพต่อกรรมการ

เครื่องดนตรีไทย

คนไทยมีอุปนิสัยร่าเริง ชอบความสนุกสนาน ชีวิตคนไทย จึงคุ้นเคยกับเสียงดนตรีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดนตรีถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในชีวิตคนไทย ดังจะเห็นได้จากเครื่องดนตรีซึ่งมีหลายชนิด เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษของไทย ได้สร้างสมไว้ และเป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย

เครื่องดนตรีไทยประดิษฐ์จากวัสดุต่าง ๆ เช่น ไม้ เหล็ก หนังสัตว์ มีรูปร่างแตกต่างกัน การจำแนกประเภทเครื่องดนตรี สามารถจำแนกตามวิธีที่ทำให้เกิดเสียง ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า

เครื่องดีด เป็นเครื่องดนตรีที่เล่นด้วยนิ้วหรือที่ดีด ดีดสายให้เกิดเสียง เครื่องดนตรีประเภทนี้ที่ยังนิยมบรรเลงในวงดนตรีไทยในปัจจุบัน คือ จะเข้

จะเข้

เครื่องสี เป็นเครื่องดนตรีที่เล่นด้วยการใช้คันชักสีไปมาที่สายให้เกิดเสียง เครื่องดนตรีประเภทนี้ ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ และซอสามสาย

ชอด้วง

ชอู้

ชอสามสาย

เครื่องตี เป็นเครื่องดนตรีที่เล่นด้วยการตีหรือเคาะทำให้เกิดเสียง เครื่องดนตรีประเภทนี้มีจำนวนมากที่สุดในบรรดาเครื่องดนตรีของไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 จำพวก คือ เครื่องตีทำด้วยไม้ ทำด้วยโลหะ และขึงด้วยหนัง

เครื่องตีทำด้วยไม้ของไทยที่ใช้ในวงดนตรีไทยปัจจุบัน ได้แก่ กรับประเภทต่าง ๆ และระนาดประเภทต่าง ๆ

กรับพวง

กรับเสภา

ระนาดเอก

เครื่องตีทำด้วยโลหะที่ใช้ในวงดนตรีไทยได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ ระนาดเหล็ก และฆ้องชนิดต่าง ๆ คือ ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ฆ้องโหม่ง ฆ้องราว ฆ้องมอญ

ชิง

ฉาบ

ฆ้องวงเล็ก

ฆ้องวงใหญ่

เครื่องตีด้วยโลหะ

เครื่องตีซึ่งด้วยหนังก็มีหลายชนิดเช่นเดียวกัน เช่น ตะโพน เปิงมางคอก และกลองชนิดต่าง ๆ คือ กลองยาว กลองทัด เป็นต้น

ตะโพน

กลองทัด

กลองยาว

เครื่องตีซึ่งด้วยหนัง

เครื่องเป่า เป็นเครื่องดนตรีที่เล่นด้วยการใช้ปากเป่าทำให้เกิดเสียง ได้แก่ ขลุ่ย และปี่

ขลุ่ย

ปี่

คำศัพท์

คำ	ความหมาย
อุปนิสัย	ความประพฤติที่เคยชินจนเกือบเป็นนิสัย
รำเริง	สนุกสนานเบิกบานใจ
เครื่องดนตรี	อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียงดนตรี
เอกลักษณ์	ลักษณะเฉพาะตัว
ล้ำค่า	มีคุณค่ามาก
ประดิษฐ์	คิดค้นและสร้างขึ้นใหม่
คันชัก	ไม้สำหรับเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี
ซอ	ชื่อเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี
ซึง	ทำให้งดัง
กรับ	ไม้สำหรับตีหรือขยับทำให้เกิดเสียงเป็นจังหวะ
ฉาบ	เครื่องตีประกอบจังหวะชนิดหนึ่ง ทำด้วยโลหะ รูปร่างเป็นแผ่นกลมคล้ายจาน แต่มีปมูนูนขึ้นตรงกลาง เจาะรูตรงกลางปม ไว้ร้อยเชือกหรือเส้นหนังสำหรับถือตี
ฉิ่ง	เครื่องตีประกอบจังหวะชนิดหนึ่ง ทำด้วยโลหะ รูปร่างกลมคล้ายถ้วย แต่มีปมูนูนขึ้นตรงกลาง เจาะรูตรงกลางปม ไว้ร้อยเชือกหรือเส้นหนังสำหรับถือตี
ฆ้อง	เครื่องตีประเภทหนึ่ง ทำด้วยโลหะ รูปร่างเป็นแผ่นวงกลมงอจุ่มลงมารอบตัว มีปมกลมตรงกลางเหมาะสำหรับตี
ขลุ่ย	เครื่องดนตรีที่เล่นด้วยการใช้ปากเป่า มีลิ้นอยู่ภายนอก
เป่	เครื่องดนตรีที่เล่นด้วยการใช้ปากเป่า มีลิ้นอยู่ภายใน

แบบฝึกหัด

จงกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ที่เห็นว่าถูกต้อง

1. เครื่องดนตรีไทยสามารถแบ่งตามวิธีทำให้เกิดเสียงได้กี่ชนิด และอะไรบ้าง

- ☐ ก. 1 ชนิด ได้แก่ เครื่องตี
- ☐ ข. 2 ชนิด ได้แก่ เครื่องดีด และเครื่องสี
- ☐ ค. 3 ชนิด ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี และเครื่องตี
- ☐ ง. 4 ชนิด ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า

2. ข้อใดไม่ใช่วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรีไทย

- ☐ ก. หิน
- ☐ ข. ไม้
- ☐ ค. หนัง
- ☐ ง. เหล็ก

3. เครื่องตีมีกี่ประเภท และอะไรบ้าง

- ☐ ก. 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ และเครื่องตีทำด้วยเหล็ก
- ☐ ข. 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ และเครื่องตีขึงด้วยหนัง
- ☐ ค. 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ เครื่องตีทำด้วยเหล็ก และเครื่องตีทำด้วยหนัง
- ☐ ง. 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ เครื่องตีทำด้วยเหล็ก และเครื่องตีขึงด้วยหนัง

4. จะเข้าเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

- ☐ ก. เครื่องดีด
- ☐ ข. เครื่องสี
- ☐ ค. เครื่องตี
- ☐ ง. เครื่องเป่า

5. ซอด้วงเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

- ☐ ก. เครื่องดีด
- ☐ ข. เครื่องสี
- ☐ ค. เครื่องตี
- ☐ ง. เครื่องเป่า

6. ฉาบเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

- ☐ ก. เครื่องดีด
- ☐ ข. เครื่องสี
- ☐ ค. เครื่องตี
- ☐ ง. เครื่องเป่า

7. ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

- ☐ ก. เครื่องดีด
- ☐ ข. เครื่องสี
- ☐ ค. เครื่องตี
- ☐ ง. เครื่องเป่า

8. เครื่องดนตรีในรูปข้างล่างชื่ออะไร

- ☐ ก. ระนาดเอก
- ☐ ข. ฆ้องวง
- ☐ ค. กลองยาว

☐ ง. เปิงมางคอก

9. เครื่องดนตรีในรูปข้างล่างชื่ออะไร

☐ ก. ฉาบ

☐ ข. ฉิ่ง

☐ ค. ฆ้อง

☐ ง. กลองยาว

10. เครื่องดนตรีในรูปข้างล่างชื่ออะไร

☐ ก. ฆ้อง

☐ ข. ระนาด

☐ ค. กลองทัด

☐ ง. กลองยาว

การแสดงหุ่นละครเล็ก

การแสดงหุ่นละครเล็ก เป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่คู่กับสังคมไทยมาว่าหนึ่งร้อยปี ตัวหุ่นสามารถเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวา ผสมผสานกับ

ความงดงามประณีตของตัวหุ่น จึงทำให้การแสดงหุ่นละครเล็กเป็น การแสดงที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น

ครูแกร ศัพทวนิช เป็นผู้ประดิษฐ์หุ่นละครเล็กครั้งแรกในปี พ.ศ. 2444 สมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากที่ครูแกรเสียชีวิตการแสดงหุ่นละครเล็กได้สืบทอดและอนุรักษ์ไว้โดยครูสาคร ยังเขียวสด ผู้เป็นศิษย์รุ่นหลานของครูแกรนั่นเอง

หุ่นละครเล็กเป็นหุ่นทั้งตัว ที่ประกอบด้วยส่วนหัว ส่วนลำตัว ส่วนแขน และส่วนขา ส่วนประกอบต่าง ๆ นี้สามารถเคลื่อนไหวได้คล้ายคนจริง ส่วนประกอบยึดเชื่อมไว้โดยเชือกเป็นสายใยอยู่ภายในโครงหุ่น ถ้าเป็นหุ่นเอก (หุ่นที่เป็นตัวละครเอก) จะมีสายใยที่ข้อมือ ทำให้ชักหักข้อมือและขึ้นนิ้วได้ ส่วนหุ่นตัวตลกมีมือแข็ง ขยับไม่ได้ หุ่นตัวนางจะมีขึ้นไม้สี่เหลี่ยม 2 ชั้นที่คอ เมื่อเชิดหุ่น คนเชิดจะกดที่ขึ้นไม้นี้ ทำให้หุ่นยกคอได้เหมือนจริง ส่วนตัว

พระจะไม่มีขึ้นนี้ จึงยกคอไม่ได้ แต่สามารถเหวี่ยงคอซ้ายขวาตาม
ธรรมดาเท่านั้น

การเชิดหุ่นละครเล็ก
ต้องอาศัยความชำนาญและ
ประสบการณ์ของคนเชิดหุ่นเป็น
อย่างมาก คนเชิดหุ่นละครเล็ก
ต้องมีความรู้ด้านการแสดงโขน

มาก่อน การเชิดใช้ผู้เชิด 3 คนต่อหุ่นหนึ่งตัว แต่หุ่นตัวใดไม่มี
บทบาทมากนักก็อาจใช้คนเชิด 1 หรือ 2 คนต่อหุ่นหนึ่งตัวก็ได้
เพื่อให้หุ่นเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวาเหมือนจริง ผู้เชิดหุ่นต้องแบ่ง
หน้าที่กันและร่วมงานกันอย่างดีเยี่ยม

คนเชิดหลักจะสอดมือขวาเข้าไปในลำตัวหุ่น จับก้านคอ
เพื่อบังคับหัวหุ่นให้กลอกหน้าหรือยกคอได้ ส่วนมือซ้ายจะจับก้าน
เหล็กเพื่อบังคับให้แขนซ้ายและมือซ้ายของหุ่นเคลื่อนไหวได้ ส่วน
คนที่สองต้องจับก้านเหล็กอีกข้างเพื่อบังคับให้แขนขวาและมือขวา
ของหุ่นเคลื่อนไหวตามแขนซ้ายและมือซ้ายอย่างสัมพันธ์กัน คนที่
สามต้องจับที่ขาสองข้างของหุ่น เพื่อบังคับให้ขาเคลื่อนไหวให้
สัมพันธ์กับท่ารำของหุ่น

เนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดงหุ่นละครเล็กส่วนใหญ่มาจาก
วรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ที่คนไทยรู้จักดี เช่น รามเกียรติ์ พระอภัยมณี
สังข์ทอง เป็นต้น มีดนตรีบรรเลงอย่างไพเราะ ทำให้การแสดงมี
ชีวิตชีวา และอลังการมากยิ่งขึ้น และในปัจจุบันนี้ ได้นำเอาลีลาท่า

รำของต่างประเทศ เช่น จีน เกาหลี ญี่ปุ่น มาประยุกต์ใช้ในการ
แสดงอีกด้วย

คำศัพท์

คำ

ความหมาย

ประณีต

ละเอียดลออ

มีชีวิตชีวา

มีความร่าเริง กระตือรือร้น สนุกสนาน

รัชกาลที่ 4

พระนามของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว

สืบทอด

สืบจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง

อนุรักษ์

รักษาให้คงเดิม

ศิษย์ , ลูกศิษย์

ผู้ศึกษาเล่าเรียนซึ่งอยู่ในความดูแลคุ้มครอง
ของอาจารย์

เหลียว

หัน

ชำนาญ

รู้ดี เชี่ยวชาญ

เซ็ดหุ่น

บังคับหุ่น

โขน

การแสดงชนิดหนึ่งที่ผู้เล่นจะสวมหน้ากาก
หรือหัวต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าหัวโขน

สอด

ใส่เข้า

กลอกหน้า

เคลื่อนไหว ขยับหน้า สายหน้าไปมา

ยักคอ

เอียงคอ

อลังการ

สวยงามมาก

แบบฝึกหัด

จงกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ที่เห็นว่าถูกต้อง

1. ใครเป็นคนประดิษฐ์หุ่นละครเล็กเป็นคนแรก

- ☐ ก. ครูแกร ศัพทวนิช
- ☐ ข. ครูสาคร ยังเขียวสด
- ☐ ค. ครูเก่ง ศัพทวนิช
- ☐ ง. ครูนคร ยังเขียวสด

2. หุ่นละครเล็กเกิดขึ้นในสมัยใด

- ☐ ก. รัชกาลที่ 4
- ☐ ข. รัชกาลที่ 5
- ☐ ค. รัชกาลที่ 6
- ☐ ง. รัชกาลปัจจุบัน

3. ครูสาคร ยังเขียวสดเป็นใคร

- ☐ ก. หลานของครูแกร
- ☐ ข. คนเชิดหุ่นละครเล็ก
- ☐ ค. คนแรกที่ประดิษฐ์หุ่นละครเล็ก
- ☐ ง. คนสืบทอดและอนุรักษ์การแสดงหุ่นละครเล็ก

4. หุ่นละครเล็กเป็นหุ่นที่มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. หุ่นที่มีขนาดเล็ก
- ☐ ข. หุ่นที่ขยับแขนขาได้
- ☐ ค. หุ่นที่มีแต่หัวและมือ
- ☐ ง. หุ่นที่มีร่างกายสมบูรณ์ทั้งตัว

5. ลักษณะเด่นของหุ่นละครเล็กคืออะไร

- ☐ ก. มีคนเชิดหลายคน
- ☐ ข. ตัวหุ่นสร้างอย่างประณีต
- ☐ ค. ตัวหุ่นเคลื่อนไหวคล้ายคนจริง
- ☐ ง. เป็นศิลปะการแสดงมีมาแต่โบราณ

6. หุ่นพระ กับหุ่นนางต่างกันอย่างไร

- ☐ ก. หุ่นพระยกคอได้ หุ่นนางยกคอไม่ได้
- ☐ ข. หุ่นพระยกคอไม่ได้ หุ่นนางยกคอได้
- ☐ ค. หุ่นพระหักข้อมือได้ หุ่นนางหักข้อมือไม่ได้
- ☐ ง. หุ่นพระหักข้อมือไม่ได้ หุ่นนางหักข้อมือได้

7. คนเชิดหุ่นละครเล็กต้องมีความรู้ทางด้านการแสดงในข้อใด

- ☐ ก. โขน
- ☐ ข. ลิเก
- ☐ ค. รำไทย
- ☐ ง. รำวง

8. หุ่นที่มีบทบาทสำคัญต้องมีคนเชิดกี่คน

- ☐ ก. 1 คน
- ☐ ข. 2 คน
- ☐ ค. 3 คน
- ☐ ง. 4 คน

9. เรื่องราวที่ใช้ในการแสดงหุ่นละครเล็กส่วนใหญ่มาจากไหน

- ☐ ก. นิทานไทย
- ☐ ข. วรรณคดีไทย
- ☐ ค. มหรสพพื้นบ้าน

- ☐ ง. เรื่องราวในชีวิตประจำวัน

10. ข้อใดกล่าว**ไม่**ถูกต้อง

- ☐ ก. การแสดงหุ่นละครเล็กต้องมีดนตรีประกอบ
- ☐ ข. การแสดงหุ่นละครเล็กต้องมีคนขับร้องเล่าเรื่อง
- ☐ ค. การแสดงหุ่นละครเล็กต้องใช้คนเชิดหุ่นแต่ละตัว 1-3 คน
- ☐ ง. การแสดงหุ่นละครเล็กต้องใช้คนเชิดหุ่นที่เป็นหญิงล้วน

การร้อยมาลัยดอกไม้สด

การร้อยมาลัยเป็นศิลปะ
การประดิษฐ์ดอกไม้สดที่อยู่คู่กับ
สังคมไทยมาช้านาน มาลัยคือดอกไม้
ประดิษฐ์แบบไทยลักษณะหนึ่งโดย
การนำดอกไม้ กลีบดอกไม้ ใบไม้

และส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้ มาร้อยเป็นพวง มีหลายรูปแบบ ทั้ง
แบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่

การร้อยมาลัยมีหลักฐานกล่าวถึงครั้งแรกตั้งแต่สมัย
สุโขทัยไว้ว่า ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ หรือนางนพมาศเป็นผู้มีฝีมือใน
การประดิษฐ์ดอกไม้เป็นเลิศ ในพิธิลอยโฉมวันเพ็ญเดือนสิบสอง
นางนพมาศได้ประดิษฐ์โคมลอยสวยงามแตกต่างจากโคมลอยของ
พระสนมอื่น ๆ โดยการนำเอาดอกไม้ชนิดต่าง ๆ มาเรียงร้อยให้มี
รูปร่างสวยงาม

การร้อยมาลัยเริ่มต้นด้วยการร้อยส่วนประกอบของมาลัย
ก่อน ซึ่งพวงมาลัยพวงหนึ่งจะมีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ ตัวมาลัย
อุบะ ชัก และริบบิ้น หลังจากนั้น ผู้ร้อยจะประกอบส่วนประกอบ
ดังกล่าวตกแต่งให้เป็นมาลัยที่สมบูรณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ
มาลัยเดี่ยว มาลัยสองชาย และมาลัยขำร่วย

มาลัยเดี่ยว

มาลัยสองชาย

มาลัยชำร่วย

มาลัยเดี่ยว คือ มาลัยที่มีลักษณะเป็นพวงกลม มีอุบะ ห้อยเป็นชายเพียงพวงเดียว ซึ่งอาจจะเรียกเป็นชื่อว่า มาลัยมือ มาลัยข้อมือ หรือมาลัยคล้องแขน ถ้าใช้ในการทูลเกล้าฯถวายจะเรียกว่า มาลัยขอพระกร มาลัยเดี่ยวใช้สำหรับบูชาพระ ให้อำนาจใหญ่ เพื่อแสดงความเคารพในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานไหว้ครู งาน สงกรานต์ เป็นต้น

มาลัยสองชาย คือ มาลัยที่ผูกต่อกันด้วยริบบิ้น มีอุบะ ห้อยชายมาลัยข้างละพวง มาลัยประเภทนี้ใช้สำหรับคล้องคอคู่ บ่าวสาวในพิธีมงคลสมรส ซึ่งเรียกว่ามาลัยบ่าวสาว หรือคล้องคอ บุคคลสำคัญเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานฉลอง เลื่อนยศ ตำแหน่ง เดินทางไปต่างประเทศ เป็นต้น

มาลัยชำร่วย คือ มาลัยพวงเล็ก ๆ มีลักษณะการร้อย และการตกแต่งหลายลักษณะ เช่น ลักษณะมาลัยตุ้ม มาลัยตัว หนอน มาลัยไซ้ เป็นต้น ใช้สำหรับมอบให้บุคคลจำนวนมากเพื่อ เป็นของที่ระลึกแทนคำขอบคุณในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานมงคล สมรส งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

คำศัพท์

คำ

ความหมาย

มาลัย

พวงดอกไม้ที่ประดิษฐ์โดยการนำดอกไม้
กลีบดอกไม้ ใบไม้ และส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้
มาร้อยเป็นพวง

หลักฐาน

ร่องรอย, สิ่งที่ใช้พิสูจน์

ฝีมือ

ความสามารถ

เป็นเลิศ

ยอดเยี่ยม

ส่วนประกอบ

ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบให้กลายเป็นสิ่งใหญ่
หรือเป็นสิ่งสมบูรณ์แบบ

อุบะ

พวงดอกไม้ใช้ประดับพวงมาลัย

ซีก

พวงดอกไม้ใช้ผูกมัดร้อยต่อระหว่างตัวมาลัย
กับอุบะ

ริบบิ้น

แถบผ้าหรือไนลอนใช้ประดิษฐ์สิ่งของ

ชาย

ส่วนริมหรือปลายของสิ่งของบางอย่าง

ทูลเกล้า ฯ ถวาย

มอบให้ (คำราชาศัพท์)

อ่านว่า ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

พระกร

แขน มือ (คำราชาศัพท์)

มงคลสมรส

แต่งงาน

ยศ

สิ่งบ่งบอกถึงฐานะของบุคคล

ของชำร่วย

ของตอบแทนสำหรับคนที่มาช่วยงาน

แบบฝึกหัด

จงกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ที่เห็นว่าถูกต้อง

1. ความหมายของมัลลย์คืออะไร

- ☐ ก. คือชื่อเรียกดอกมะลิ
- ☐ ข. คือชื่อดอกไม้ชนิดหนึ่ง
- ☐ ค. คือพวงดอกไม้ทำจากวัสดุต่าง ๆ
- ☐ ง. คือดอกไม้ประดิษฐ์จากดอกไม้ ใบไม้ และส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้

2. ข้อความใดกล่าวถูกต้อง

- ☐ ก. สามารถร้อยมัลลย์จากกลีบดอกไม้
- ☐ ข. สามารถร้อยมัลลย์จากดอกไม้เท่านั้น
- ☐ ค. สามารถร้อยมัลลย์จากดอกไม้และใบไม้
- ☐ ง. สามารถร้อยมัลลย์จากทุกส่วนของดอกไม้รวมทั้งใบไม้

3. ส่วนประกอบของมัลลย์มีอะไรบ้าง

- ☐ ก. ดอกไม้ ใบไม้ เชือก
- ☐ ข. ตัวมัลลย์ อูบะ ชีก ริบบิ้น
- ☐ ค. ดอกไม้ กลีบดอกไม้ ใบไม้
- ☐ ง. ตัวมัลลย์ ชายมัลลย์ อูบะ

4. มัลลย์แบ่งได้กี่ประเภท

- ☐ ก. 1 ประเภท
- ☐ ข. 2 ประเภท
- ☐ ค. 3 ประเภท
- ☐ ง. 4 ประเภท

5. มัลลย์เดียวเป็นมัลลย์ที่มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นมาลัยที่มีอุบะ 2 ข้าง
- ☐ ข. เป็นมาลัยที่มีแค่ตัวมาลัยเพียงอย่างเดียว
- ☐ ค. เป็นมาลัยพวงเล็ก ๆ ใช้สำหรับมอบให้บุคคลจำนวนมาก
- ☐ ง. เป็นมาลัยที่เป็นพวงกลม มีอุบะห้อยเป็นชายเพียงพวงเดียว

6. มาลัยเดียวใช้ในโอกาสใดบ้าง

- ☐ ก. ใช้คล้องคอผู้ใหญ่
- ☐ ข. ใช้บูชาพระ
- ☐ ค. ใช้มอบให้บุคคลจำนวนมาก
- ☐ ง. ใช้มอบให้บ่าวสาวในพิธีมงคลสมรส

7. มาลัยสองชายเป็นมาลัยที่มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นมาลัยที่ใช้คล้องแขน
- ☐ ข. เป็นมาลัยที่มีอุบะผูกเป็นสองพวง
- ☐ ค. เป็นมาลัยที่คล้ายมาลัยเดียวแต่มีอุบะ 2 พวง
- ☐ ง. เป็นมาลัยที่ผูกต่อกันด้วยริบบิ้น มีอุบะห้อยชายข้างละพวง

8. ข้อใดกล่าวเกี่ยวกับมาลัยสองชายไม่ถูกต้อง

- ☐ ก. ใช้คล้องคอคู่บ่าวสาวในพิธีมงคลสมรส
- ☐ ข. ใช้คล้องคอเพื่อแสดงความยินดีเมื่อไปต่างประเทศ
- ☐ ค. ใช้คล้องคอเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสขึ้นบ้านใหม่
- ☐ ง. ใช้คล้องคอเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสรับตำแหน่งใหม่

9. มาลัยข้าวสวยเป็นมาลัยมีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นมาลัยที่ใช้บูชาพระรัตนตรัย
- ☐ ข. เป็นมาลัยที่ทำจากใบไม้เท่านั้น
- ☐ ค. เป็นมาลัยที่ทำจากดอกไม้เท่านั้น

- ☐ ง. เป็นมัลลียพวงเล็ก ๆ สำหรับมอบให้บุคคลจำนวนมาก

10. ข้อความใดกล่าวถูกต้อง

- ☐ ก. ในพิธีมงคลสมรส คู่บ่าวสาวคล้องคอด้วยมัลลียเดียว
- ☐ ข. ในพิธีมงคลสมรส คู่บ่าวสาวคล้องคอด้วยมัลลียชั่วคราว
- ☐ ค. ในพิธีมงคลสมรส คู่บ่าวสาวมอบมัลลียชั่วคราวให้แก่ผู้มาร่วมงาน
- ☐ ง. ในพิธีมงคลสมรส คู่บ่าวสาวมอบมัลลียสองชายให้แก่ผู้มาร่วมงาน

การแกะสลักผักผลไม้

การแกะสลักผักและผลไม้เป็นศิลปวัฒนธรรมของไทยที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการประดิษฐ์ หรือตกแต่งผักและผลไม้ให้มีลวดลายและ

รูปร่างที่ต้องการด้วยเครื่องมือที่มีความแหลมคม โดยใช้วิธีตัด เกลา ปาด แกะ คว้าน การแกะสลักผักและผลไม้จึงจัดเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งจำพวกงานประติมากรรม

ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ได้กล่าวถึงครั้งแรกเมื่อสมัยสุโขทัย ในงานพระราชพิธีจองเปรียง หรือพิธีลอยโคมวันเพ็ญเดือนสิบสอง ท้าวศรีจุฬาลักษณ์หรือนางนพมาศได้คิดประดิษฐ์ตกแต่งโคมลอยให้งามกว่าโคมลอยของพระสนมทั้งปวง โดยเลือกดอกไม้ชนิดต่าง ๆ มาประดับเป็นลวดลายที่สวยงาม แล้วเอาผักและผลไม้มาแกะสลักเป็นรูปนกชนิดต่าง ๆ จิกจับดอกไม้อย่างสวยงาม

จะเห็นได้ว่า งานแกะสลักผักและผลไม้มีกำเนิดในวังมาก่อน และเป็นวิชาชีพของกุลสตรีชั้นสูงเท่านั้น เด็กสาวในตระกูลสูงศักดิ์จะถูกส่งตัวเข้ารับการอบรมในวังหลวง หลังจากนั้น ศิลปะการแกะสลักผักผลไม้ได้เผยแพร่ให้คนทั่วไปได้เรียนรู้และนับเป็นงานช่างแขนงหนึ่ง ในสมัยอยุธยา งานแกะสลักผักและผลไม้ได้จัดเป็น

งานช่างฝีมือในกลุ่มงานช่าง
10 หมู่ มีชื่อว่า งานเครื่องสด
ด้วยเหตุว่า วัสดุที่นำมา
สร้างสรรค์งานนั้นล้วนเป็นวัสดุ
สดทั้งสิ้น

ในสมัยก่อน งานแกะสลักผักและผลไม้ใช้เพื่อจุดประสงค์
ตกแต่งอาหารถวายพระ หรือถวายแก่เจ้านาย นอกจากนั้น ยังใช้
ในการตกแต่งสถานที่ในการทำพิธีต่าง ๆ เช่น ประดับตกแต่งที่นั่ง
สำหรับเด็กในงานมงคลโกนจุก หรือประดับธรรมาสน์ เมรุ เป็นต้น
ต่อมาในปัจจุบัน งานแกะสลักผักผลไม้ยังเป็นศิลปะไทยที่ได้รับ
ความนิยมและอนุรักษ์ไว้เช่น ในธุรกิจการโรงแรม ภัตตาคาร งาน
แกะสลักผักผลไม้ได้นำไปใช้ในการตกแต่งอาหาร ทำให้จาน
อาหารดูสวยงามชวนรับประทานมากยิ่งขึ้น

คำศัพท์

คำ

ความหมาย

แกะ

ทำเป็นลวดลายหรือรูปต่างๆ ด้วยเครื่องมือ

สลัก

ทำให้เป็นลวดลายหรือรูปภาพ

เกลา

ทำสิ่งที่ยังขรุขระอยู่ให้เรียบเนียนขึ้น

ปาด

เอาส่วนที่ต้องการ หรือไม่ต้องการออก

ด้วยวิธีผ่านบาง ๆ

คว้าน

เอาสิ่งมีคมแหวกให้กว้าง

แหวกให้เป็นช่องเพื่อเอาส่วนข้างในออก

ประติมากรรม

การแกะสลักวัตถุต่าง ๆ ให้มีรูปร่างที่ต้องการ

วัง

ที่อยู่ของเจ้านายหรือมหากษัตริย์

วิชาชีพ

งาน อาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ความ

ชำนาญ

กุลสตรี

หญิงผู้มีตระกูลและมีความประพฤติดี

สูงศักดิ์

มีเกียรติ, มีเชื้อสายผู้ดี

โกนจุก

พิธีโกนผมเด็กๆ ที่ขมวดเอาไว้ตรงขม่อม

ธรรมาสน์

ที่สำหรับพระภิกษุสามเณรนั่งแสดงธรรม

เมรุ

ที่เผาศพซึ่งมีหลังคาเป็นยอด

แบบฝึกหัด

จงกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ที่เห็นว่าถูกต้อง

1. การแกะสลักผักและผลไม้คืออะไร

- ☐ ก. คือการประดิษฐ์ผักและผลไม้ให้สวยงาม
- ☐ ข. คือการประดิษฐ์ผักและผลไม้ปลอมให้เหมือนจริง
- ☐ ค. คือการประดิษฐ์วัตถุต่าง ๆ ให้เป็นรูปร่างที่เหมือนผักและผลไม้
- ☐ ง. คือการประดิษฐ์ ดัดแปลง หรือตกแต่งผักและผลไม้ให้มีลวดลายและรูปร่างที่ต้องการ

2. การแกะสลักผักและผลไม้จัดเป็นงานศิลปะแขนงใด

- ☐ ก. จิตรกรรม
- ☐ ข. สถาปัตยกรรม
- ☐ ค. ประติมากรรม
- ☐ ง. การแสดง

3. มีหลักฐานที่กล่าวถึงศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ไทยตั้งแต่สมัยใด

- ☐ ก. สุโขทัย
- ☐ ข. อโยธยา
- ☐ ค. ธนบุรี
- ☐ ง. รัตนโกสินทร์

4. ในบทอ่านข้างต้น ผู้ริเริ่มการแกะสลักผักและผลไม้คือใคร

- ☐ ก. กุสสตรี
- ☐ ข. พระสนม
- ☐ ค. ท้าวศรีจุฬาลักษณ์

- ☐ ง. เด็กสาวในตระกูลสูงศักดิ์

5. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับงานแกะสลักผักและผลไม้

- ☐ ก. เป็นงานที่แม่สอนให้ลูกสาว
- ☐ ข. เป็นวิชาชีพสำหรับกุลสตรีชั้นสูง
- ☐ ค. เป็นงานที่ได้สอนกันในโรงเรียน
- ☐ ง. เป็นงานที่นำมาใช้ตกแต่งอาหารถวายเจ้านายเท่านั้น

6. ในสมัยอยุธยา งานแกะสลักผักและผลไม้ได้เรียกว่าอะไร

- ☐ ก. งานเครื่องสด
- ☐ ข. งานเครื่องสูง
- ☐ ค. งานดอกไม้
- ☐ ง. งานประดิษฐ์

7. ในสมัยก่อน งานแกะสลักใช้เพื่อทำอะไร

- ☐ ก. ตกแต่งโคมลอย
- ☐ ข. ตกแต่งบ้านให้สวยงาม
- ☐ ค. ตกแต่งสถานที่ที่จะลอยโคม
- ☐ ง. ตกแต่งอาหารถวายพระ หรือผู้มีฐานะ

8. ในปัจจุบัน งานแกะสลักประยุกต์ใช้อย่างไร

- ☐ ก. ใช้ตกแต่งบ้านสำหรับผู้มีฐานะ
- ☐ ข. ใช้ตกแต่งโรงแรมหรือภัตตาคาร
- ☐ ค. ใช้ตกแต่งอาหารสำหรับผู้มีฐานะ
- ☐ ง. ใช้ตกแต่งอาหารให้สวยงามและน่ารับประทาน

9. ข้อความใดกล่าว**ถูกต้อง**

- ☐ ก. การแกะสลักผักและผลไม้เป็นงานที่เสียเวลามาก
- ☐ ข. การแกะสลักเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงไม่มีใครอยากเรียน
- ☐ ค. การแกะสลักผักและผลไม้สามารถใช้ในธุรกิจการโรงแรมเท่านั้น
- ☐ ง. ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ได้รับการอนุรักษ์และความนิยมอย่างสูง

10. ข้อความใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**

- ☐ ก. ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ปรากฏในวังมาก่อน
- ☐ ข. ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ได้นิยมใช้ในธุรกิจการโรงแรม
- ☐ ค. ในปัจจุบัน ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ยังเป็นวิชาชีพของกุลสตรีชั้นสูง
- ☐ ง. ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้เป็นศิลปะไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ

เฉลยแบบฝึกหัด

เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 1

1. ง	6. ง
2. ข	7. ง
3. ก	8. ก
4. ก	9. ก
5. ข	10. ง

เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 2

1. ง	6. ค
2. ก	7. ง
3. ง	8. ก
4. ก	9. ข
5. ข	10. ง

เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 3

1. ก	6. ข
2. ก	7. ก
3. ง	8. ค
4. ง	9. ข
5. ค	10. ง

เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 4

1. ง	6. ข
2. ง	7. ง
3. ข	8. ค
4. ค	9. ง
5. ง	10. ค

เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 5

1. ง	6. ก
2. ค	7. ง
3. ก	8. ง
4. ค	9. ง
5. ข	10. ค

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2545). *สารานุกรมดนตรีและเพลงไทย*. กรุงเทพฯ: พ.ศ. พัฒนา.
- คึกเดช กันตามระ. (2551). *แม่ไม้มวยไทยศิลปะป้องกันตัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทนา สุวรรณมาลี. (2529). *มาลัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิตต์สิริ กลิ่นบุญนาถ. (2549). 105 ปีของหุ่นละครเล็ก กว่าจะมาเป็นโรงละคร โจษุณย์เกียรติ. วารสารส่งเสริมการลงทุน 17(9):48 – 52.
- ชุมสาย สอนลี. (2547). *เรียงร้อยมาลัย*. กรุงเทพฯ: ขวัญเรือน.
- ดำรงศักดิ์ นรินทร์. (2545). *ศิลปะการแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อน (แม่แบบโบราณ)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- น้ำดอกไม้. (2543). *หุ่นละครเล็ก*. กิณี 17(1):76 – 78.
- นิดดา หงษ์วิวัฒน์. (2544). *งานสลักผักผลไม้*. กรุงเทพฯ: แสงแดด
- ประดิษฐ์ อินทนิล. (2526). *ปริทรรศน์ดนตรีไทย*. ชลบุรี: โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ไพบุลย์ ศรีชัยสวัสดิ์. (2547). *พื้นฐานมวยไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รังษฤกษ์ บุญชลอ. (2541). *มวยไทย Thai Boxing*. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สมศักดิ์ ศิริอนันต์. (2546). *มวยไทย*. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- หุ่นละครเล็ก. (2544). *ศิลปวัฒนธรรม* 22(12):80 – 81.

แบบทดสอบหลังเรียน

จงกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ที่เห็นว่าถูกต้องเพียงช่องเดียว

1. มวยไทยมีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นมวยที่ใช้มือชกเท่านั้น
- ☐ ข. เป็นมวยที่ใช้มือและเท้าในการต่อสู้
- ☐ ค. เป็นมวยสากลที่ได้คนไทยนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับตนเอง
- ☐ ง. เป็นมวยที่สามารถใช้ศีรษะ มือ เท้า เข่า ศอก ในการป้องกันและต่อสู้

2. นักมวยไทยคนแรกที่ชกชนะนักรบพม่า 10 คนชื่ออะไร

- ☐ ก. นายขนมต้ม
- ☐ ข. นายขนมกล้วย
- ☐ ค. นายขนมตาล
- ☐ ง. นายขนมเทียน

3. มวยไทยมีกี่ประเภทหลัก

- ☐ ก. 2 ประเภท
- ☐ ข. 3 ประเภท
- ☐ ค. 4 ประเภท
- ☐ ง. 5 ประเภท

4. แม่ไม้มวยไทยคืออะไร

- ☐ ก. คือท่าของการฝึกมวย
- ☐ ข. คือท่าของการป้องกันตัว
- ☐ ค. คือท่าของการไหว้ครูก่อนชกมวย
- ☐ ง. คือท่าของการใช้อาวุธหมัด เท้า เข่า ศอก

5. ตามประเพณีของการชกมวยไทย ก่อนการชก นักมวยต้องทำอะไร

- ☐ ก. ต้องไหว้ครู
- ☐ ข. ต้องแนะนำตัว
- ☐ ค. ต้องจุดธูปไหว้พระ
- ☐ ง. ต้องอบอุ่นร่างกาย

6. เครื่องดนตรีไทยสามารถแบ่งตามวิธีทำให้เกิดเสียงได้กี่ชนิด และอะไรบ้าง

- ☐ ก. 1 ชนิด ได้แก่ เครื่องตี
- ☐ ข. 2 ชนิด ได้แก่ เครื่องดีด และเครื่องสี
- ☐ ค. 3 ชนิด ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี และเครื่องตี
- ☐ ง. 4 ชนิด ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า

7. เครื่องตีมีกี่ประเภท และอะไรบ้าง

- ☐ ก. 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ และเครื่องตีทำด้วยเหล็ก
- ☐ ข. 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ และเครื่องตีซึ่งด้วยหนัง
- ☐ ค. 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ เครื่องตีทำด้วยเหล็ก และเครื่องตีทำด้วยหนัง
- ☐ ง. 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องตีทำด้วยไม้ เครื่องตีทำด้วยเหล็ก และเครื่องตีซึ่งด้วยหนัง

8. ซอด้วงเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

- ☐ ก. เครื่องดีด
- ☐ ข. เครื่องสี
- ☐ ค. เครื่องตี

☐ ง. เครื่องเป่า

9. ปี่เป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

☐ ก. เครื่องดีด

☐ ข. เครื่องสี

☐ ค. เครื่องตี

☐ ง. เครื่องเป่า

10. เครื่องดนตรีในรูปข้างล่างชื่ออะไร

☐ ก. ระนาดเอก

☐ ข. ซอวง

☐ ค. กลองยาว

☐ ง. เปิงมางคอก

11. ใครเป็นคนประดิษฐ์หุ่นละครเล็กเป็นคนแรก

☐ ก. ครูแกร ศัพทวนิช

☐ ข. ครูสาคร ยังเขียวสด

☐ ค. ครูแก่ง ศัพทวนิช

☐ ง. ครูนคร ยังเขียวสด

12. หุ่นละครเล็กเกิดขึ้นในสมัยใด

- ☐ ก. รัชกาลที่ 4
- ☐ ข. รัชกาลที่ 5
- ☐ ค. รัชกาลที่ 6
- ☐ ง. รัชกาลปัจจุบัน

13. หุ่นละครเล็กเป็นหุ่นที่มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นหุ่นที่มีขนาดเล็ก
- ☐ ข. เป็นหุ่นที่ขยับแขนขาได้
- ☐ ค. เป็นหุ่นที่มีแต่หัวและมือ
- ☐ ง. เป็นหุ่นที่มีร่างกายสมบูรณ์ทั้งตัว

14. ลักษณะเด่นของหุ่นละครเล็กคืออะไร

- ☐ ก. มีคนเชิดหลายคน
- ☐ ข. ตัวหุ่นสร้างอย่างประณีต
- ☐ ค. ตัวหุ่นเคลื่อนไหวคล้ายคนจริง
- ☐ ง. เป็นศิลปะการแสดงมีมาแต่โบราณ

15. คนเชิดหุ่นละครเล็กต้องมีความรู้ทางการแสดงในข้อใด

- ☐ ก. ไซน
- ☐ ข. ลิเก
- ☐ ค. รำไทย
- ☐ ง. รำวง

16. ความหมายของมัลย์คืออะไร

- ☐ ก. คือชื่อเรียกดอกมะลิ
- ☐ ข. คือชื่อดอกไม้ชนิดหนึ่ง
- ☐ ค. คือพวงดอกไม้ทำจากวัสดุต่าง ๆ
- ☐ ง. คือดอกไม้ประดิษฐ์จากดอกไม้ ใบไม้ และส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้

17. ส่วนประกอบของมาลัยมีอะไรบ้าง

- ☐ ก. ดอกไม้ ใบไม้ เชือก
- ☐ ข. ตัวมาลัย อุบะ ชีก ธิบป็น
- ☐ ค. ดอกไม้ กลีบดอกไม้ ใบไม้
- ☐ ง. ตัวมาลัย ชายมาลัย อุบะ

18. มาลัยเดียวเป็นมาลัยที่มีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นมาลัยที่มีอุบะ 2 ข้าง
- ☐ ข. เป็นมาลัยที่มีแค่ตัวมาลัยเพียงอย่างเดียว
- ☐ ค. เป็นมาลัยพวงเล็ก ๆ ใช้สำหรับมอบให้บุคคลจำนวนมาก
- ☐ ง. เป็นมาลัยที่เป็นพวงกลม มีอุบะห้อยเป็นชายเพียงพวงเดียว

19. ข้อใดกล่าวเกี่ยวกับมาลัยสองชาย**ไม่**ถูกต้อง

- ☐ ก. ใช้คล้องคอคู่บ่าวสาวในพิธีมงคลสมรส
- ☐ ข. ใช้คล้องคอเพื่อแสดงความยินดีเมื่อไปต่างประเทศ
- ☐ ค. ใช้คล้องคอเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสขึ้นบ้านใหม่
- ☐ ง. ใช้คล้องคอเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสรับตำแหน่งใหม่

20. มาลัยชำร่วยเป็นมาลัยมีลักษณะอย่างไร

- ☐ ก. เป็นมาลัยที่ใช้บูชาพระ
- ☐ ข. เป็นมาลัยที่ทำจากใบไม้เท่านั้น
- ☐ ค. เป็นมาลัยที่ทำจากดอกไม้เท่านั้น
- ☐ ง. เป็นมาลัยพวงเล็ก ๆ สำหรับมอบให้บุคคลจำนวนมาก

21. การแกะสลักผักและผลไม้คืออะไร

- ☐ ก. คือการประดิษฐ์ผักและผลไม้ให้สวยงาม
- ☐ ข. คือการประดิษฐ์ผักและผลไม้ปลอมให้เหมือนจริง
- ☐ ค. คือการประดิษฐ์วัตถุต่าง ๆ ให้เป็นรูปร่างที่เหมือนผักและผลไม้
- ☐ ง. คือการประดิษฐ์ ดัดแปลง หรือตกแต่งผักและผลไม้ให้มีลวดลายและรูปร่างที่ต้องการ

22. มีหลักฐานที่กล่าวถึงศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ไทยตั้งแต่สมัยใด

- ☐ ก. สุโขทัย
- ☐ ข. อโยธยา
- ☐ ค. ธนบุรี
- ☐ ง. รัตนโกสินทร์

23. ในสมัยอยุธยา งานแกะสลักผักและผลไม้ได้เรียกว่าอะไร

- ☐ ก. งานเครื่องสด
- ☐ ข. งานเครื่องสูง
- ☐ ค. งานดอกไม้
- ☐ ง. งานประดิษฐ์

24. ในสมัยก่อน งานแกะสลักใช้เพื่อทำอะไร

- ☐ ก. ตกแต่งโคมลอย
- ☐ ข. ตกแต่งบ้านให้สวยงาม
- ☐ ค. ตกแต่งสถานที่ที่จะลอยโคม
- ☐ ง. ตกแต่งอาหารถวายพระ หรือผู้มีฐานะ

25. ข้อความใดกล่าว**ไม่**ถูกต้อง

- ☐ ก. ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ปรากฏในวังมาก่อน
- ☐ ข. ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ได้นิยมใช้ในธุรกิจการโรงแรม
- ☐ ค. ในปัจจุบัน ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้ยังเป็นวิชาชีพของกุลสตรีชั้นสูง
- ☐ ง. ศิลปะการแกะสลักผักและผลไม้เป็นศิลปะไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อสกุล ชื่อรอง ชื่อ

นายเล เจิ่น หมาก ชาย (Le Tran Mac Khai)

วันเดือนปีเกิด

18 กรกฎาคม 2525

สถานที่เกิด

นครโฮจิมินห์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

79 Phan Dang Luu, Ward 7, Phu Nhuan District, Ho Chi Minh City, Vietnam

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547

Bachelor of Arts. (วิชาเอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา วิชาโทภาษาไทย) จาก มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

นครโฮจิมินห์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

พ.ศ. 2553

ศศ.ม. (สาขาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ)

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ